

Program för De Grönas politiska målsättningar 2019–2023

Godkänt på partimötet 17.6.2018

De Gröna bedriver en politik som anpassar samhällets verksamhet så att den inte överskrider hållbarhetens gränser utan tryggar naturens mångfald och ger förutsättningar för ett gott liv åt alla.

De globala megatrenderna så som försämringen av miljöns bärkraft, klimatförändringen, globaliseringen, urbaniseringen, arbetets förvandling och befolkningsfrågan i världen ställer samhället inför stora utmaningar som vi måste svara på.

Den goda framtiden skapas genom att val som sparar på miljön görs lätta och lönsamma. Den skapas genom att vi bromsar klimatförändringen och stoppar den sjätte utrotningstvågen. Den skapas genom att vi satsar på utbildning och bildning och främjar en värld som är trygg, främjar mänskliga rättigheter och allas lika värde. Den skapas genom att vi ser till att ingen lämnas vind för våg. Den skapas genom att vi utnyttjar digitaliseringen och skapar nya jobb. I det här programmet berättar vi om hur vi kommer att försöka uppnå våra målsättningar under programperioden. Programmet är uppdelat i sex helheter.

Innehållsförteckning

En välmående miljö, ett välmående klimat och välmående djur.

Målsättning 1: Klimatförändringen stoppas genom aktioner på internationell nivå

Målsättning 2: Finland minskar utsläppen från energiproduktionen och industrin

Målsättning 3: Låga utsläpp i trafiken

Målsättning 4: Vi gör boendet och byggandet hållbart, hälsosamt och miljövänligt

Målsättning 5: Finland blir en föregångare i klimatvänlig finansiering

Målsättning 6: Vi tryggar naturens mångfald

Målsättning 7: Vi tryggar en stark och oberoende miljöadministration och miljöorganisationernas verksamhet

Målsättning 8: Vi effektiviserar resursvisdomen och återanvändningsekonomin

Målsättning 9: Vi förstärker Finlands roll inom miljö- och naturskyddet både globalt och inom EU

Målsättning 10: Vi gör det finländska jordbruket till det mest etiska och hållbara i Europa

Målsättning 11: Vi främjar djurens status och välmåga

Världens bästa utbildning

Målsättning 1: Vi ser till att alla hänger med i utbildningen och ingen hamnar på efterkälken

Målsättning 2: Världens kunnigaste invånare tack vare en högklassig utbildning

Målsättning 3: Hälsosamma och trygga studiemiljöer främjar inläringen

Målsättning 4: En tungt vägande satsning på forskning och utveckling

Målsättning 5: Vi förstärker konstens och kulturens ställning i samhället

Den gröna ekonomin ger arbete och utkomst

Målsättning 1: Ekonomin måste anpassas till de gränser miljön ställer

Målsättning 2: Staten bör vara en stark konjunkturutjämnande aktör

Målsättning 3: Vi tryggar goda offentliga tjänster genom att säkerställa en hållbar offentlig ekonomi

Målsättning 4: Vi säkerställer rättvisa marknader

Målsättning 5: Vi höjer sysselsättningsgraden genom ett mångsidigt metodurval

Målsättning 6: Vi förbättrar förutsättningarna för företagande

Målsättning 7: Vi skapar nytt arbete och försnabbar innovationstakten

Vi bygger välstånd och motarbetar fattigdom

Målsättning 1: Vi minskar på inkomst- och förmögenhetsskillnaderna

Målsättning 2: Vi utvecklar socialskyddet så att det uppmuntrar till aktivitet

Målsättning 3: Vi förnyar social- och hälso-tjänsterna på ett hållbart sätt och ökar de preventiva åtgärderna

Målsättning 4: Vi försvarar de som är svagare

Målsättning 5: Vi sätter tjänsterna till de äldre i skick

Målsättning 6: Vi säkerställer pensionssystemets hållbarhet och rättvisa

Ett feministiskt, demokratiskt och öppet samhälle som respekterar de mänskliga rättigheterna

Målsättning 1: Vi förbättrar alla köns ställning och nedmonterar diskriminerande strukturer

Målsättning 2: Vi likabehandlar alla familjeformer

Målsättning 3: Vi ser och erkänner det mångfacetterade i könen

Målsättning 4: Vi säkerställer hinderfrihet och tillgänglighet

Målsättning 5: Invandrarna hittar sin plats som jämbördiga medlemmar i samfundet

Målsättning 6: Vi förbättrar minoriteternas rättigheter och ser till att de mänskliga rättigheterna uppfylls

Målsättning 7: Vi främjar direktdemokrati och ett öppet beslutsfattande

Målsättning 8: Vi gör Finland till världens intelligentaste och öppnaste samhälle

Ett solidariskt EU, en hållbarare globalpolitik och en tryggare värld

Målsättning 1: Vi tryggar de mänskliga rättigheterna och förverkligar en ambitiös miljö- och klimatpolitik överallt i EU

Målsättning 2: Vi förstärker demokratin inom EU och ökar genomskinligheten i beslutsfattandet

Målsättning 3: Vi förbättrar kvaliteten, öppenheten och effektiviteten i biståndsarbetet

Målsättning 4: Vi genomför en ansvarsfull penning- och ekonomisk politik

Målsättning 5: Vi främjar demokratiseringen av de globala organen

Målsättning 6: Vi främjar en rättvis handelspolitik

Målsättning 7: Vi uppdaterar säkerhets- och försvarspolitiken så att den svarar mot hoten av idag och tryggar samhällets livsviktiga funktioner

En välmående miljö, ett välmående klimat och välmående djur

Naturens egenvärde och centrala betydelse för människans välmåga bör beaktas i allt beslutsfattande. De Grönas målsättning är att övergå till ett kolneutralt samhälle genom att snabbt och målmedvetet reducera klimatutsläppen med hjälp av beslut på nationell och internationell nivå. Ifall en verksamhet är till skada för miljön eller naturen bör detta synas i priset för verksamheten. Målsättningen är att stegvis avstå från att använda olja, stenkol, torv och naturgas och övergå till förnybara energiformer med låga utsläpp.

För att avvärja klimatförvandlingen förhåller sig De Gröna öppet till forskning i och utveckling av alla slag av miljövänlig lågutsläppsteknologi. De senaste kärnkraftsprojekten i Finland har varit långsamma och problematiska. Sådana vill vi inte ha fler av.

Majoriteten av de kända fossila bränsletillgångarna bör lämnas outnyttjade. Finlands naturenliga kärr och Arktis energitillgångar bör förbli orörda. Eftersom klimatförvandlingen inte ens i bästa fall helt och hållet kan stoppas bör man förutom att dämpa den förbereda sig på följderna av den överallt i samhället.

Också trafiken bör göras miljövänligare. De Gröna främjar aktivt en digitalisering av trafiken, som gör det lättare att förena olika trafikmedel och gör nyttjandet av dem effektivare. Samhällsstrukturen bör utvecklas utifrån ett livscykel tänkande och hållbara sätt att röra sig på, så som att ta sig fram till fots, på cykel eller genom att använda kollektivtrafik. Kollektivtrafiken och nya trafikformer bör främjas såväl på landet som i stadsområden. All biltrafik bör göra så utsläppsfri som möjligt och de övriga olägenheterna trafiken medför bör fortsättningsvis minskas på.

Lika allvarligt som man förhåller sig till klimatförvandlingen måste samhället förhålla sig till den alarmerande minskningen i biodiversitet. Naturskydds nätverket måste kompletteras, skogs- och markanvändningen utvecklas, de naturliga livsmiljöerna vårdas och vattendragens tillstånd förbättras. De Gröna vill återställa en fortplantning på naturlig väg av fiskbestånden och av vandringsfiskarna i våra åar och floder. Näringsämnenas kretslopp bör förbättras och Östersjön och andra vattendrag får inte eutrofieras.

Kolbindningen inom jordbruket bör förbättras genom nya metoder och maten produceras så miljö- och djurvänligt som möjligt. Konsumtionen av produkter av animaliskt ursprung bör märkbart reduceras och den inhemska djurproduktionen bör effektivt styras i en mer etisk och resursklok riktning, där näringskretsloppet är effektiviserat. Djuren bör behandlas som varelser med ett egenvärde och tryggas rätten till ett gott liv samtidigt som deras behov av arttypiskt beteende tillgodoses.

Målsättning 1: Klimatförvandlingen stoppas genom aktioner på internationell nivå

1. I internationella förhandlingar driver Finland ambitiösa utsläppsminskningar.

Finland följer Parisavtalet och andra internationella klimatavtal och i förhandlingar på internationell nivå driver vi utsläppsminskningar som står i enlighet med klimatforskningen så att uppvärmningen kan begränsas till 1,5 grader.

2. Den politik Finland driver görs konsekvent med utvecklingen mot låga utsläpp.

Finlands agerande får inte stå i konflikt med målsättningarna i Parisavtalet. Avtalet förpliktar till en konsekvens som ska beaktas till exempel vid planeringen av beskattning och företagsstöd.

3. Europeiska unionens utsläppsmål läggs på en tillräckligt ambitiös nivå och målsättningarna för förnybara energiformer och energieffektivitet förändras så de blir bindande.

EU åläggs en bindande kolbudget. Finland strävar till att EU:s målsättning för ökad användning av förnybar energi förändras så att den inte i fortsättningen längre leder till en ökad användning av biomassa och vattenkraft på naturvärdenas bekostnad. Skogsanvändningens verkliga inverkan på klimatet bör beaktas när man gör en evaluering av ländernas klimatåtgärder.

4. Utsläppshandeln bör snabbt korrigeras.

Första tilldelningen av EU:s utsläppsrätter bör baseras på budgivning. Mängden utsläppsrätter som auktioneras ut bör minskas och de rätter som förblir osålda bör ogiltigförklaras. Man bör avstå från gratis tilldelning av utsläppsrätter. Inkomsterna från budgivningen bör huvudsakligen styras till stöd av energiformer med låga utsläpp och till stöd av utvecklingsländernas klimatarbete. Det bör sättas ett minimipris per ton på koldioxid, och fossila bränslen bör beskattas tillräckligt.

Målsättning: 2

Finland minskar utsläppen från energiproduktionen och industrin

1. Finland förbinder sig till ambitiösa mål för den inhemska utsläppsminskningen och skapar en tydlig vägkarta för hur man ska nå målen.

Målsättningen bör vara ett kolneutralt Finland på 2030-talet. Finlands mål för utsläppsminskningen 2030 bör höjas till 60% från nuvarande 40% jämfört med nivån 1990. Före år 2050 bör utsläppen vara negativa, det vill säga det binds mer koldioxid än det släpps ut i atmosfären. Detta kan uppnås genom att öka skogens och markens kolsänkor samt genom teknologiska lösningar.

2. Finland förbinder sig till ambitiösa mål för energieffektivitet – av den totala energikonsumtionen utökas andelen hållbar energi med låga utsläpp.

Energieffektiviteten bör förbättras med minst 40% jämfört med år 1990 fram till 2030.

3. Vi försnabbar investeringar i energiproduktion med låga utsläpp.

Vi ger ett teknologineutralt stöd bundet till utsläpp och baserat på anbudsinfordran till investeringar i förnybar energi med låga utsläpp.

4. Vi utvecklar intelligenta energisystem som fasar ut konsumtionstoppar och minskar behovet av reservkraftverk.

Både el- och värmekonsumtionen görs smidigare genom skattestyning och utvecklande av byggföreskrifterna. Vi främjar framtidens intelligenta energisystem.

5. Vi avstår från torv och stenkol som energiformer på 2020-talet och från naturgas på 2030-talet.

Förutom utsläppshandeln tar vi i bruk en norm som stegvis blir strängare och som begränsar koldioxidutsläppen i relation till producerad energimängd. Vi avstår från kolanvändningen i snabbare takt genom en riktad skattestyrning som effektivt minskar i synnerhet utsläppen från städernas samproduktion.

6. Genom skattestyrning samt genom att satsa på investerings- och forskningsstöd främjar vi förnyandet av industrins processer med minskad kolanvändning som resultat.

Vi avstår från utsläppskompensationer. Vi stöder investeringar som förbättrar industrins energieffektivitet och minskar på utsläppen.

Målsättning 3: Låga utsläpp i trafiken

1. Vi förbättrar förutsättningarna för att röra sig till fots och på cykel med hjälp av hinderfria cykelbanor och cykelbanenät samt promenadområden.

Genom projekt på kommunal- och riksnivå främjar vi möjligheterna att året runt röra sig med cykel. Vi uppmuntrar människor att övergå från att använda bil till att använda cykel bland annat genom att stöda elcyklar. Vi utvecklar incitament till olika åldersgrupper för att främja cyklandet. Vi bygger våra städer så att de lockar folk att röra sig till fots, samtidigt som vi ser till att det också är möjligt att röra sig till exempel med rollator och andra hjälpmedel.

2. Vi säkerställer en bra miljövänlig kollektivtrafik överallt i Finland genom att övergå till spårtrafik.

Vi investerar i spårtrafik på ett långsiktigt sätt genom ett investeringsprogram som sträcker sig över regeringsperioderna. Vi gör huvudlinjerna spårburna både mellan städerna och inom stadsområdena. Vi främjar el- och biogasbussar så att de blir vanligare i anslutningstrafiken till den spårburna trafiken. Vi främjar nya hållbara trafikinnovationer, sambruk av fordon och uppkomsten av nya trafiktjänster.

3. Vi gör personbilstrafiken utsläppsfri inom 2040.

Vi upphör med försäljning av nya personbilar med förbränningsmotorer som använder fossila bränslen inom 2030. Vi stöder elbilism och minskar samtidigt på behovet av personbilstrafik. Vi övergår till ett kilometerbaserat arbetsreseavdrag som är detsamma för alla fordon. Vi gör de stora städernas centrum till bilfria områden. Vi minskar på privatbilismen genom att stänga områden för biltrafik och genom att ta i bruk trängselavgifter i de större städerna. Vi stöder en samhällsplanering som främjar att folk rör sig till fots och på cykel och minskar på bilismen. Vi genomför ett program för promenad- och cykelfrämjande och mångdubblar statens finansiering av cykel- och gångtrafik.

4. Vi minskar på utsläppen från flyg, sjöfart och den tunga trafiken.

Vi minskar på utsläppen från flyget genom att skärpa utsläppshandeln och ta i bruk en utsläppsbaserad flygskatt som gör det möjligt att åtgärda bristerna i utsläppshandeln. Vi främjar användningen av biobränslen som producerats hållbart samt användningen av el inom flygtrafiken

och sjöfarten liksom i den tunga trafiken. Vi minskar på belastningen av Östersjönaturen genom att slopa rederistöden inom underhållningssjöfarten.

5. Vi genomför den intelligenta trafikens och logistikens revolution.

Vi främjar elektrifierad trafik och gör utsläppsreducerande smarttrafik allmännare, vi främjar digitalisering av trafiken och ibruktagande av nya trafikformer inom alla sektorer.

Målsättning 4: Vi gör boendet och byggandet hållbart, hälsosamt och miljövänligt

1. Vi stöder en förbättring av energieffektiviteten och övergången till miljövänliga uppvärmningsformer i alla hus oberoende av deras ålder.

Vi styr övergången från oljeeldning till andra alternativ genom beskattning och genom att förbjuda oljeeldning i nya byggnader. Vi främjar energieffektivitet i uppvärmningen samt produktionsformer med låga utsläpp så som jordvärme och nyttjande av spillvärme i fjärrvärmeproduktionen.

2. Vi gynnar ekologiska byggnadsmaterial och reducerar helhetsutsläppen i byggandet.

Vi främjar byggande i trä genom planbestämmelser, genom att öka utbildningen och forskningen, genom att granska bestämmelserna för byggandet samt genom att använda trä i byggprojekten. I det offentliga byggandet och reparationsbyggandet beaktas byggnadens hållbarhet, hälsosamhet samt dess klimat- och miljöpåverkan under hela livscykeln. Den för byggnader stipulerade planerade brukstiden bör förlängas betydligt, målsättningen bör vara byggnader och byggnadslösningar med en gränslös livscykel. Vi begränsar användningen av material som producerats genom utnyttjande av fossila källor och som är skadliga för miljön, målet är att helt avstå från användningen av sådana material.

3. Vi främjar en hållbar samhällsstruktur.

Vi gör upp ett politiskt program för städerna i Finland. Städerna och tätorterna byggs harmoniskt och hållbart och intill spårvägarna. Vi stöder transporter med låga utsläpp och beaktar naturvärdena. MBT-avtalsperioderna (MBT = samarbete om markanvändning, boende och trafik) förlängs och görs till en del av den långsiktiga nationella trafiksystemplanen. Staten deltar i kostnaderna för spårvägsprojekten. Vi avstår från parkeringsnormerna vid byggande och övergår till en parkeringspolitik på marknadens villkor.

4. Vi förstorar städernas kolsänkor och förbättrar anpassningen till klimatförändringen.

Vi tryggar en tillräcklig mängd högklassiga grönområden och stadsskogar som är lätta att nå tack vare bra stadsplanering. Vi främjar byggandet av gröna tak och takodlingar. Vi förhindrar stadsöversvämningar genom en omsorgsfull dagvattenplanering där den primära reningsmetoden är en naturenlig rening.

Målsättning 5: Finland blir en föregångare i klimatvänlig finansiering

1. Offentliga medel placeras i hållbara, etiska och klimatvänliga projekt.

De aktörer som fungerar som placerare av offentliga medel förpliktigas att årligen meddela sina placeringars koldioxidavtryck. Vi drar tillbaka offentliga medel från placeringar i fossila bränslen.

2. Vi ökar klimatfinansieringen som Finland står för så den svarar mot Finlands andel av klimatfinansieringsansvaret i Parisavtalet.

Finansieringen bör utgöra en separat del och ett tillägg i förhållande till biståndsmedlen. Finansieringen bör ske i form av en gåva och åtminstone till 50 procent inrikta sig på anpassning till klimatförvandlingen.

3. Offentligt ägda företag styrs till att försnabba dämpandet av klimatförvandlingen genom en målmedveten ägarstyrning.

Målsättning 6: Vi tryggar naturens mångfald

1. Vi stoppar utarmningen av naturens mångfald.

Enligt biodiversitetsavtalet ska Finland märkbart öka skyddet av landområden och insjöar. Dessutom förverkligas ambitiösa återställningsåtgärder av ekosystem som redan hunnit försvagas.

2. Vi utökar finansieringen av METSO-programmet så att minst 10 procent av södra Finlands skogar är skyddade.

Mångfaldsprogrammet för södra Finlands skogar, METSO, utvidgas till att gälla alla typer av livsmiljöer och finansieringen av programmet ökas rejält. Vi utvidgar Finlands nationalparksnät.

3. Vi förbättrar skogsavverkningsmetoderna, skyddsåtgärderna och skogarnas mångfald i de statsägda skogarna.

Vi gör de gamla eller annars värdefulla statsägda skogarna till skyddsområden och upphör med kalhyggen, förutom i de fall då de absolut behövs för ett hållbart skogsbruk. Vi ökar vägledningen för skogsägare för att göra skogsbruk som bevarar naturens mångfald och kontinuerlig skogsfostran allmänna. Vi förnyar stödsystemet för hållbart skogsbruk (KEMERA).

4. Vi förverkligar kompletteringsprogrammet gällande skydd av kärr, skyddar vattendragens avrinningsområden och förbjuder dikning i grundvattenområden.

Vi beviljar anslag för återställande av utdikade kärr och rensade bäckar, forsar och småvattenområden och avlägsnar vandringshinder ur vattendragen. Vi definierar våra för vattenskyddet och naturens mångfald känsliga avrinningsområden som bör omfattas av METSO-finansieringen. På dessa avrinningsområden vidtas skraddarsydd vattenskyddsåtgärder. Förnyelse- och renoveringsdikning av torvmarker i skogsekonomibruk görs lovbaserad. Vi avstår från kalhyggen på torvmarker för att främja vatten- och klimatskyddet.

5. Vi förverkligar en heltäckande och noggrann inventering av naturtyperna i Finland och skyddar de mest hotade naturtyperna med stöd av naturskyddslagen.

Vi kartlägger dessutom insjöarnas vattennatur och skyddar de mest värdefulla objekten. Vi skyddar även markområden med mindre värdefullt trädbestånd som ligger i närheten av de nuvarande skyddsområdena.

6. Vi genomför den nationella fiskvägsstrategin och uppdaterar vattenlagen så att vattenbyggandets olägenheter för fiskeekonomin kan minimeras.

7. Vi tryggar Östersjöns framtid och strävar till att stoppa försämringen av tillståndet i havet. Dessutom bör lagstiftningen gällande Östersjön granskas och det internationella samarbetet för att skydda Östersjön främjas.

8. Vi effektiviserar skyddet av hotade arter.

Vi säkerställer att det finns tillräckligt med skyddsområden samt att mängden ekologiska korridorer som tryggar arternas utbredning är tillräcklig. Vi återställer de utrotningshotade arternas livsområden. Vi fridlyser de utrotningshotade arterna från jakt.

Målsättning 7: Vi tryggar en stark och oberoende miljöadministration och miljöorganisationernas verksamhet

1. Vi stärker miljöministeriet och den regionala miljöadministrationen.

Verksamheten ska sträva till att på bästa möjliga sätt beakta områdenas särdrag och speciella behov. Vi säkerställer att uppgifterna vad gäller lovgivande och övervakning hålls skilt för sig inom statens miljöadministration. Vi tryggar miljö- och fiskerimyndigheternas jurisdiktion, verksamhetsförutsättningar och rätten att överklaga samt den allmänna intressebevakningens oberoende ställning.

2. Styrningen av planeringen kvarstår hos staten, och naturens mångfald samt en hållbar samhällsstruktur främjas kraftfullare än idag genom riksomfattande målsättningar för områdesanvändning.

3. Vi tryggar en högklassig miljöforskning.

Vi förstärker och utvecklar Finlands miljöcentral (SYKE) och ökar finansieringen av forskning i miljöns tillstånd och i miljöobservation.

4. Vi effektiviserar utredningen av miljöbrott och förebyggande av olagligt fiske och olaglig jakt.

Vi säkerställer att det finns tillräckligt med resurser för att utreda miljöbrott. Vi ökar revirbundenheten vid ersättning av skador orsakade av stora rovdjur, och vidtar preventiva åtgärder för att förhindra rovdjursskador.

5. Vi ökar finansieringen av natur- och miljövårdsorganisationer.

6. Vi stärker deltagandet i frågor som rör miljön.

Vi tryggar medborgarnas och ämbetsinnehavarnas rätt att söka ändring i markanvändnings- och miljöfrågor. Vi förbättrar folks möjligheter att inverka på projekt som rör miljön i ett så tidigt skede som möjligt. I frågor som rör miljön införs lagenlig rätt att väcka grupptalan.

Målsättning 8: Vi effektiverar resursvisdomen och återvinningsekonomin

1. Vi ökar materialåtervinningen och tar ett steg mot det avfallsfria samhället.

Vi inkluderar målsättningarna för materialåtervinningen i klimatpolitiken och i klimatmålsättningarna. Vi begränsar användningen av ämnen som är skadliga för miljön. Vi kräver produktinformation för byggmaterial så att vi vet vilka ämnen som återvinns. Vi gör upp ambitiösa materialeffektivitets- och återvinningsmål i synnerhet för plast, stål, aluminium och cement, som står för cirka 70 procent av alla materialströmmar. Vi utvecklar lagstiftningen och de ekonomiska styrmedlen så att de främjar återvinning och tillvaratagande av materialen.

2. Vi minskar materialkonsumtionen och främjar innovationer som baserar sig på delning, uthyrning och återvinning.

3. Vi uppdaterar lagstiftningen och lovprocesserna för mineralutvinningen och den övriga industrin samt övervakningen av dessa så att miljö- och samhällsansvaret uppfylls.

4. Vi utnyttjar produktionspotentialen i biogas från avloppsreningsverk.

Samtidigt främjar vi förnyandet av gamla reningsverk och minskar utsläppen så långt som möjligt.

Målsättning 9: Vi förstärker Finlands roll inom miljö- och naturskyddet både globalt och inom EU

1. Genom lagstiftning avvärjer vi kemikaliseringen och förhindrar att skadliga ämnen så som mikroplaster hamnar i jorden och i vattendragen.

Vi skrider till åtgärder för att minska mikroplastbelastningen i naturen. Vi förbjuder användningen av mikroplastkorn i slutprodukterna. Vi förbättrar reningen av avlopps- och dagvatten, förhindrar att plastskräp hamnar i havet och utvecklar metoder för att samla in den plast som redan kommit ut i havet. Vi utvecklar metoder för att minska på mikroplastbelastningen i trafiken.

2. Vi kräver att man vid beredningen av CAP 2020 i EU:s jordbrukspolitik går in för ambitiösa miljöåtgärder.

Stöd bör ges till åtgärder som ökar naturens mångfald så som vården av naturliga biotoper samt bindning av kol. Vi stöder även åtgärder som bidrar till att marken är täckt av växtlighet året runt och odlingsmetoder som minskar användningen av bekämpningsmedel. Dessutom behöver vi åtgärder som främjar exempelvis en hållbar produktion av vegetarisk föda, ökar djurens välmåga och bidrar till ekosystemtjänster inom jordbruket.

3. Vi förstärker skyddet av de arktiska områdena.

För att dämpa klimatförändringen måste de arktiska områdena fredas från ekonomiskt utnyttjande. Vi förbjuder användningen av tung brännolja i de norra polarområdena.

4. Vi utvidgar Green Belt-zonen mellan Finland och Ryssland.

5. I samarbete med de andra nationerna i området främjar vi åtgärder som förbättrar tillståndet i vattenområdena i Finska viken och övriga Östersjön.

Målsättning 10: Vi gör det finländska jordbruket till det mest etiska och hållbara i Europa

1. Jordbruksstöden ska riktas till matproduktion som är etisk och hållbar och har låga utsläpp.

Jordbruksstöden ges som ersättning för de ekosystemtjänster som gårdarna producerar så som kolbindning, mat, vattenskydd, naturens mångfald, näringsämnesåtervinning, pollinering, landskapsvård och produktionsdjurens välmåga.

Vi främjar rättvisa spelregler på matmarknaden. Vi förbättrar lönsamheten i den finländska jordbruksproduktionen och minskar på stödberoendet med hjälp av en mängd olika metoder. Det nuvarande stödsystemet fungerar inte effektivt ur miljöns och jordbruksföretagarnas synvinkel. Vi utför en helhetsgranskning av stödsystemet och genomför de nödvändiga reformerna på vår väg mot ett hållbarare och lönsammare jordbruk. Målet är att utveckla jordbruksproduktionen i en mer etisk riktning vad gäller djuren och i en hållbarare riktning vad gäller miljön och klimatet samt att öka produktionen av växtprotein. Vi minskar stegvis och under en tillräckligt lång övergångstid jordbruksstöden genom att börja med stöden till pälsdjursnäringen och stöden till andra icke-hållbara produktionssätt inom djurproduktionen.

Vi styr lantbruket så att utnyttjandet av gödsel och gräsbiomassa vid produktionen av biogas och återvinningsnäring kontinuerligt ökar samtidigt som lantbruket övergår från användning av fossil energi till användning av lokal och förnybar energi.

2. Vi främjar den inhemska, hållbara växtbaserade matens andel i kosten.

En hållbart producerad vegetarisk kost är hälsosam, etisk, ekologisk och klimatvänlig. Den främjar också försörjningssäkerheten och mattryggheten. Vi ökar den inhemska när- och ekomatens andel i den offentliga upphandlingen. Vi ökar odlingen och förädlingen till livsmedel av balj- och andra proteinrika grödor och förbättrar samtidigt rådgivningen. Vi främjar forskningen, och produktionen och användningen av proteinkällor som utgör alternativ till kött. Vi förbättrar det växtbaserade proteinets konkurrenskraft genom riktade stöd och/eller genom riktad högre beskattning av animaliska produkter.

3. Vi stöder nya, innovativa metoder att återvinna jordbrukets näringsämnen.

Genom rådgivning, investeringar, utbildning och utvecklingsprojekt säkerställer vi en effektivare återvinning av jordbrukets näringsämnen. Att på gårdsbasis eller genom samarbete mellan flera gårdar utvinna biogas ur gödsel ger både bränsle och gödsel, och minskar samtidigt på näringsutsläppen och gårdarnas beroende av fossila bränslen.

4. Vi minskar på matsvinnet.

Vi stöder metoder att minska på matsvinnet i hela livsmedelskedjan. Vi främjar användningen av överlopsmat.

5. Vi utvecklar nya sätt att producera mat på.

Vi satsar på ekoprodukter, och på forskning och utveckling av nya metoder inom matproduktionen, inom utfordringen och inom lantbruket så som vertikalodling och mat framställd i laboratorier. I samband med nya former av matproduktion är det viktigt att försäkra sig om att de är hållbara ur miljösynvinkel både på kort och på lång sikt.

Målsättning 11: Vi främjar djurens status och välmåga

1. Vi tryggar välmågan och ett arttypiskt beteende för alla djur som sköts av människan.

Det rörelseutrymme, de berikningar och möjligheter till ett naturligt beteende som djuren har till sitt förfogande bör utökas, och produktionen av djur som förädlats så långt att de har blivit sjuka bör förbjudas. Stegvis förbjuder vi grisningsboxar, stallar för uppbundna djur och burar med nätgolv i djurhållningen. Vi utsträcker ekostandardkraven på välmåga till att gälla alla produktionsdjur och utvecklar standarder för att ännu bättre beakta djurens behov och rättigheter. Vi tryggar tillräckliga resurser till forskning i djurens välmåga och förbättrar utbildningen i djurfrågor på olika utbildningsnivåer. Vi förnyar djurskyddslagstiftningen med de nyaste forskningsrönen och djurens egenvärde som rättesnöre.

2. Vi förbjuder pälsfarmningen och avvecklar den under en övergångsperiod.

Vi stiftar en lag som förbjuder pälsfarmning. Under en övergångsperiod bör pälsdjurens välmåga förbättras och övervakningen av farmarnas verksamhet skärpas. Farmarnas övergång till andra branscher bör stödas genom ett särskilt omställningsstöd.

3. Vi minimerar bruket av försöksdjur och satsar på att utveckla alternativa metoder.

Tillsammans med övriga EU-länder stöder vi målmedvetet utvecklingen av metoder som kan ersätta djurförsöken. Vi sammanställer ett nationellt åtgärdsprogram för att systematiskt minska på djurförsöken och upphöra med försök som orsakar lidande. Vi utvecklar utbildningen av studerande och forskare i innovativa metoder som är fria från djurförsök och exporterar vårt forskningskunnande till de internationella marknaderna.

4. Vi säkerställer en heltäckande djurskyddsövervakning och förebygger djurskyddsproblem.

Vi inrättar en tjänst som djurombudsman. Vi ser till att djurskyddsövervakningen får tillräckliga resurser. Vi ökar polisernas, räddningsarbetarnas och domstolarnas sakkunskap i djurskyddsfrågor. Vi förbättrar samarbetet mellan myndigheter och det frivilliga djurskyddet. Vi ser till att djurskötarna orkar i sitt arbete och utökar övervakningen av djurproduktionen. I övervakningen utnyttjas distansförbindelser, sensorer och automatisk uppgiftsinsamling. Vi gör det lättare att

snabbt få bort djuren från ett ställe där skötseln är dålig. Vi gör besluten om djurskötselbuds och förbudsregistret till ett fungerande redskap i det preventiva arbetet mot djurskyddsbrott.

5. Vi förbättrar omvårdnaden av sällskapsdjur och ingriper i olägenheterna i djurbusinessen.

Vi gör identifieringsmärkning och registrering av hundar och katter stegvis obligatorisk och beivrar övergivande av sällskapsdjur. Vi ökar resurserna inom djurskyddsrådgivningen. Vi går stegvis över till en modell, där kommersiell försäljning och förmedling av djur är tillåten bara för certifierade aktörer. Vi förhindrar valpfabricering och förbjuder sådan förädling och uppfödning av sällskapsdjur som försämrar deras välmåga och hälsa.

Världens bästa utbildning

De Gröna vill garantera var och en jämlika möjligheter till en högklassig utbildning ända från daghemmet till universitetet. Vi har alla möjligheter att göra den finländska utbildningen världsbäst – om vi tillsammans bestämmer oss för det.

Var och en bör ha möjligheter att lyckas. I takt med tudelningen i samhället och nedskärningarna inom utbildningen håller Finland på att gå miste om jämlikheten inom utbildningen. De Gröna vill försäkra sig om att skolorna förmår stöda dem som klarar sig sämre, hjälpa dem som behöver specialstöd och ge alla en god färdkost i livet. En god, uppmuntrande och kompetensskapande utbildning är den bästa garanten för både individens och samhällets välmåga.

Förskoleundervisning är enligt forskningen den effektivaste metoden att förbättra inlärningsresultaten. Alla barns rätt till förskola på heltid bör återinföras i hela landet och förskoleundervisningen bör utökas så att femåringarna kommer i åtnjutande av den.

Varje ungdom bör garanteras åtminstone högstadie- och gymnasieutbildning och studiepenningen bör vara så stor att man klarar sig på den under studietiden. Utbildningen på andra stadiet (Sekundärutbildningen) bör göras utgiftsfri på riktigt. Kostnaderna för gymnasie- eller yrkesutbildningen får inte utgöra ett hinder för studierna. Arbetslivet och utbildningen är inte längre ett enda spår utan ett nätverk av stigar som korsar varandra. Det är nödvändigt att främja ett livslångt lärande och individuella utbildningsstigar. En högklassig universitetsutbildning å sin sida skapar högklassig vetenskap, innovationer och nytt arbete.

Konst- och kulturtjänster samt de bildningstjänster som biblioteken erbjuder är bastjänster vars åtkomlighet bör tryggas. Med hjälp av tillräcklig finansiering möjliggör vi konst och kultur med mångsidigt innehåll.

Målsättning 1: Vi ser till att alla hänger med i utbildningen och ingen hamnar på efterkälken

1. Vi garanterar en högklassig förskola och förskoleundervisning.

Vi utökar den avgiftsfria förskoleundervisningen till att gälla även femåringar. Vi återinför barns subjektiva rätt till förskola på heltid. Vi övergår gradvis till en avgiftsfri förskola. Vi återinför barnens subjektiva rätt till förskola i alla kommuner. Vi säkerställer tillräckligt små gruppstorlekar och en god personaltilldelning.

2. Vi säkerställer tillräckliga resurser till studiehandledning och personligt stöd på alla utbildningsnivåer.

Vi ökar tillgången till effektiverat specialstöd samt personlig handledning på alla utbildningsnivåer. Vi ser till att det finns tillräckligt många skolsjukvårdare, -psykologer och kuratorer och ser även till att de går att nå. Vi ser till att varje elev och studerande får tillräckligt med studiehandledning. Vi tryggar handikappade barns och ungdomars avbrottsfria utbildning. Vi utökar studiehandledningen för studerande, och tjänster som stöder välmågan så som studiepsykologer, också inom den högre utbildningen. Vi utvidgar elev- och studentvårdslagen till att omfatta även förskoleverksamheten.

3. Vi säkerställer alla en utbildning på andra stadiet (sekundärutbildning).

Vi gör utbildningen på andra stadiet avgiftsfri och garanterar alla en utbildningsplats inom sekundärutbildningen. Vi ser till att de som går ut grundskolan har tillräckliga kunskaper och färdigheter för utbildningen på andra stadiet. Vi förstärker de studerandes roll i skolgemenskapen och främjar motivationen inom utbildningen på andra stadiet. Vi förstärker ovan nämnda metoders obligatoriska natur som en del av det långsiktiga utvecklingsarbetet genom att utvidga läroplikten att omfatta utbildning på andra stadiet.

4. Vi halverar studieavbrotten inom utbildningen på andra stadiet.

Vi erkänner den mångskiftande bakgrunden och de mångskiftande orsakerna bakom avbrotten bland dem som avbrutit sina studier på gymnasiet eller inom yrkesutbildningen. Vi satsar på studiehandledning, målinriktat specialstöd, närundervisning, pedagogisk kompletteringsutbildning av lärare och uppsökande ungdomsarbete. Vi gör det möjligt för studerande att smidigt röra sig mellan olika stadier genom att garantera handledningen tillräckliga resurser också under utbildningens övergångsfaser. Vi ser till att en elev som behöver stöd får studiehandledning och stöd i studierna också under utbildningen på andra stadiet. Vi avstår från att kapa i stödet i samband med gemensamansökan och erbjuder unga som riskerar att marginaliseras stöd och vägledning i stället för sanktioner. Vi utvecklar möjligheten att genomföra studierna inom utbildningen på andra stadiet genom en ändamålsenlig dubbelexamen. Vi säkerställer möjligheten till individuella studiestigar. Vi säkerställer en tillräcklig och högklassig närundervisning inom yrkesutbildningen. Vi ser till Navigator-verksamheten ges tillräckliga resurser.

5. Vi förnyar studentskrivningarna och högskolornas inträdesprov.

Vi utvecklar stegvis gymnasiets evalueringssystem i riktning mot samarbete mellan läroämnena, utveckling av inlärningsfärdigheterna och en gymnasiemodell som stöder allmänbildningen. Vi säkerställer att framgång i studierna på andra stadiet inte överbetonas när eleven söker in till vidareutbildning och förnyar inträdesprovssystemet så att det bättre mäter motivationen och lämpligheten, och erbjuder olika inträdesvägar för sökande med olika bakgrund och olika livssituation.

6. Vi förbättrar de studerandes socialskydd och ser till att det anpassas bättre till växlande livssituationer.

Vi genomför en nivåhöjning av studiepenningen som möjliggör studier på heltid, vi återinför studiestödets indexbindning och beviljar fulla stödmånader också till dem som byter fack. Vi gör det mer flexibelt att själv främja sina studier också för studerande som utnyttjar andra stödformer och underlättar övergångarna från en stödform till en annan. I samband med socialskyddsförnyelsen överförs studerande till gruppen basinkomsttagare.

7. Vi utökar sätten att genomföra smidiga studier på.

Vi satsar på studenttjänster och studentadministrationens personaltilldelning för att examenstagande ska vara möjligt på den tid som står till den studerandes förfogande. Vi underlättar övergången mellan läroinrättningar och -branscher genom att förenhetliga praxis i en mera tillåtande riktning samt genom att förutsätta att högskolorna inrättar en tillräcklig mängd platser för studerande som byter fakultet. Vi gör det möjligt att byta fakultet också för andra än de som kommer från en närliggande fakultet genom att slopa de icke-fungerande förstagångskvoterna vid studievalen.

8. Vi demonterar utbildningens könstillhörighet och nedärftlighet.

Individens utbildningsval och möjligheter att förverkliga dem får inte vara beroende av könet eller av den egna eller föräldrarnas bakgrund. Vi stöder barnens och de ungas eget val på olika stadier i utbildningen ända från förskolan och uppmuntrar till fördomsfria och könsneutrala utbildningsval. Vi tar tag i skolframgångens könsbundenhet och ökar resurserna för att minska på ojämlikheten.

9. Vi skapar incitament för högskolorna och de som står för sekundärutbildningen så att jämställdheten främjas på ett ambitiöst sätt.

Vi skapar jämställdhet mellan högskolorna och de som står för utbildningen på andra stadiet och inför ett ekonomiskt incitament som främjar jämlikheten inom utbildningen till exempel genom att göra främjande av jämställdhet till en målsättning inom finansieringsmodellen för högskolorna och utbildningen på andra stadiet.

10. Vi gör det enklare att komma i åtnjutande av mentalvårdstjänster i läroinrättningarna till exempel genom att erbjuda lättare och kortare vårdperioder också i läroinrättningarna.

Målsättning 2: Världens kunnigaste invånare tack vare en högklassig utbildning

1. På alla utbildningsnivåer tar vi i bruk ett elev-lärare-relationstal med vilket vi tryggar personalresurserna i undervisningen både kvantitativt och kvalitativt och tar i beaktande de elever och studerande som behöver särskilt stöd.

2. Vi skapar en nationell strategi för att minska skillnaderna i läskunnighet.

Vi utvecklar olika metoder för att främja läs- och skrivkunnigheten. Vi utnyttjar datateknik för att utveckla det mångkunniga läsandet. Vi genomför ett nationellt läskunnighetsprogram och möjliggör ett mera mångsidigt bruk av biblioteken som en del av undervisningen. Vi främjar hobbyläsningen.

3. Vi förbättrar grundutbildningen för vuxna i hela landet liksom möjligheterna till högklassig undervisning i de inhemska språken för dem med andra modersmål.

Vi ser till att invandrarnas läs- och skrivkunnighet utvecklas och säkerställer undervisningen i finska eller svenska för vuxna invandrare genast då de anlänt till Finland.

4. Vi ger ett riktat stöd till skolor och läroinrättningar i områden som behöver specialstöd.

Vi stöder också de skolor där andelen barn med annat modersmål än finska och svenska är stor och tryggar förskoleundervisningen och utbildningen för samiskspråkiga.

5. Vi tryggar lärarnas fortbildning.

Lärarna bör garanteras tillräckliga möjligheter till fortbildning för att komplettera sin yrkeskunskap. Vi bör trygga och utveckla undervisningsskickligheten, förmågan att bemöta olikheter, lärarnas fortbildning, och samtidigt se till att de orkar med sitt arbete. Genom utbildning säkerställer vi att lärare och fostrare har tillräckliga färdigheter för att nå målsättningarna i fostran till hållbar utveckling. Vi söker nya metoder för att främja miljöansvarsfull verksamhet och miljömedborgarskap.

6. Vi övergår till ett åskådningsämne som är gemensamt för alla skolelever i skolornas religions- och livsåskådningsundervisning.

7. Vi garanterar varje barn och ungdom en hobby genom en riksomfattande hobbygaranti.

Vi främjar skolornas möjligheter och incitament att samarbeta med den tredje sektorn och erbjuda möjligheter att utöva hobbyer också som en del av skoldagen. Vi garanterar eftermiddagsvård för elever på första och andra klassen.

8. Vi tryggar det fria bildningsarbetet.

Vi förbättrar medborgar- och arbetarinstitutens möjligheter att särskilt stöda bildningen och det sociala kapitalet hos de befolkningsgrupper som inte omfattas av den övriga utbildningen.

9. Vi främjar ett livslångt lärande.

Vi gör det livslånga lärandet till vardag för alla och fortbildningsskolningen till en del av arbetskarriären för dem som yrkesarbetar i form av ett karriär- eller utbildningskontosystem eller ett vuxenutbildningsstöd. Vi ökar lärlingsutbildningen som en väg till omskolning och vuxenutbildning. Vi främjar även förberedelserna inför framtidens arbetsliv genom läroplaner som är mer omfattande än idag. Vi bygger upp finansieringsmodellen så att högskolorna uppmuntras att erbjuda korta kompletteringsstudieperioder och utveckla dem i samarbete med arbetsgivarna. Vi förstärker arbetsplatsernas roll och möjligheter som kunskapsproducenter.

10. Vi säkerställer vars och ens digikunskaper.

Vi ser till att de som går ut grundskolan har sådana färdigheter att de klarar sig i ett digitalt samhälle. Vi undervisar i källkritik och datasäkerhet samt dataskydd i ett tidigt skede i skolorna. Vi förstärker också till exempel de äldres digikunnande.

Målsättning 3: Hälsosamma och trygga studiemiljöer främjar inläringen

- 1. Vi åtgärdar problemen med inomhusluften i skolor och daghem genom samarbete mellan kommuner, byggherrar och staten.**

Vi uppmuntrar till hållbara, ekologiska, enkla och hälsosamma byggnadslösningar och grundliga reparationer. Vi stöder ett långt livcykeltänkande och rena, enkla och ekologiska lösningar vid byggandet av läroinrättningar.

2. En äkta nolltolerans mot mobbning och alla former av diskriminering.

Vi skapar en skola där ingen diskrimineras, ingen trakasseras sexuellt och ingen mobbas. Det är de vuxna som bär ansvaret för att skydda barn och unga för mobbning. Vi fortsätter finansieringen av riksomfattande projekt i arbetet mot mobbning och diskriminering. På alla utbildningsnivåer och i synnerhet i grundskolans högre klasser behövs mer undervisning i social kompetens och växelverkan. Vi lär barn och unga att redan från tidiga år respektera andra personers integritet.

3. Vi beaktar och uppmärksammar köns mångfalden också i skolorna och i högskolorna.

Vi inkluderar en köns sensitiv fostran i läroplanerna och i skolornas verksamhetskultur och avstår från gruppindelning på basis av kön och andra könsinriktade praktiker. På alla utbildningsnivåer införs en högklassig sexualfostran som raserar könsnormerna.

4. Vi utvidgar programmet Skolan i rörelse ytterligare och ökar motionen på alla utbildningsnivåer.

Vi säkerställer att i synnerhet skolgymnastiken inte skrämmar just de barn som skulle dra den största nyttan av motion. Vi säkerställer främjandet av barns och ungas dagliga motion genom att fortsätta genomförandet av programmet Skolan i rörelse i förskolan, i grundskolan och inom utbildningen efter grundskolan.

5. Vi främjar digitaliseringen av skolorna.

Vi testar öppna läromedel genom att producera öppna läromedel i några ämnen från grundskolan till sekundärutbildningen. Vi harmonierar mervärdesskattesatsen för digitala material så den ligger i nivå med skattesatsen för tryckta material. Vi beaktar också skillnaderna mellan olika användare av digitala läromedel. Vi skapar ett riksomfattande program där vi efter genomförda pilotprojekt utbildar lärarna i användningen av digitala läromedel och i nya undervisningsmetoder så som utnyttjande av spel i undervisningen. Vi säkerställer att digitaliseringen inte ökar skillnaderna i utbildningen och att alla lärare har ett tillräckligt digitalt kunnande.

6. Vi utökar demokratin och påverkningsmöjligheterna på alla utbildningsnivåer.

Vi tar med studerandena i beslutsfattandet på alla utbildningsnivåer och lyssnar på experterna i den egna branschen, det vill säga undervisnings- och forskningspersonalen, då beslut fattas i läroinrättningarna. Vi säkerställer att högskolornas självstyre genomförs, vilket garanteras i grundlagen. Vi förstärker högskolegemenskapens ställning vid beslutsfattandet på den högsta nivån inom högskolorna.

Målsättning 4: En tungt vägande satsning på forskning och utveckling

1. Vi tryggar vetenskapens och konstens frihet.

Vetenskapen och forskningen bör vara fri från den politiska, ekonomiska och religiösa makten.

2. Vi tryggar högskolornas resurser och förnyar finansieringsmodellen så att fokus läggs på kvalitet.

Inom finansieringen av forskning och utbildning övergår vi från splittrade projekt och förnyelse i snabb takt till att stöda långsiktigt arbete. Vi betonar kvaliteten i utbildning och forskning och främjar öppet vetenskapsutövande i högskolornas finansieringsmodell. Istället för examensmängder betonar vi utbudet av studieperioder och deras kvalitet samt undervisning baserad på forskning. Vi mångdubblar finansieringen av Erasmus-utbytet.

3. Vi tar i bruk en gemensam utbildningsplattform för högskolorna.

Vi förnyar finansieringsmodellen så att den belönar högskolor som erbjuder utbildningsinnehåll även till andra än examensstuderande. Vi belönar alla studieprestationer jämlikt oberoende av den studerandes status. På så sätt uppmuntras högskolorna att erbjuda studier även till andra än till examensstuderande – till exempel till studerande vid andra läroinrättningar samt till dem som bedriver öppna universitetsstudier. Detta förbättrar möjligheterna till smidiga studier och ett livslångt lärande.

4. Vi backar införandet av terminsavgifter för studerande från områden utanför EU och ETA, terminsavgifterna ökar byråkratin och försvagar internationaliseringen.

Vi garanterar både finländska och utländska studerande en avgiftsfri utbildning på alla nivåer. Vi försöker få utländska studerande att stanna kvar i Finland efter sina studier. Vi tryggar högskolornas möjligheter att erbjuda mer krävande kurser i finska och svenska till utländska studerande för att underlätta integrationen.

5. Vi höjer FUI-verksamhetens finansieringsandel.

Vi driver fram en höjning av motsvarande finansieringsandel för forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamheten också inom Europeiska unionen.

Målsättning 5: Vi förstärker konstens och kulturens ställning i samhället

1. Vi förstärker kulturens ställning i planerna för förskolan och i läroplanerna samt färdighets- och konstämnenas ställning i grundskolan.

Vi ser till att grundundervisningen i konst är högklassig och lätt att ta del av samt att avgifterna inte förhindrar någon från att ägna sig åt konst som hobby. Vi förstärker också minoritetskulturens kulturella rättigheter.

2. Vi förbättrar konstnärernas utkomstmöjligheter och sysselsättning.

Vi slopar luckorna i konstnärernas socialskydd och höjer antalet statliga konstnärstipendier och nivån på dem. Vi utökar mängden statliga extra konstnärspensioner.

3. Vi förstärker konstfinansieringen.

Vi månar om grundfinansieringen av konsten. Vi höjer finansieringen av statsandelarna för framträdande konster och för museer och gör statsandelssystemet mångsidigare. Vi skapar ett

belöningsystem för konstnärers utställningsverksamhet och fortsätter experimenten med statlig tilläggsfinansiering för utbetalning av utställningsarvoden.

4. Vi främjar kulturtjänsternas lättillgänglighet.

Vi slopar inträdesavgiften för basutställningar i de statliga museerna och ersätter fullt ut museernas inkomstbortfall. Vi vill att det är avgiftsfritt att använda bibliotek även i fortsättningen och vi månar om bibliotekens tillgänglighet, utveckling och resurser. Det ska finnas tillräckligt med material också på andra språk än de inhemska i biblioteken.

5. Vi tryggar Rundradions verksamhet och oberoende.

Vi månar om hållbarheten och förutsägbarheten i finansieringen av Rundradion på lång sikt så att Yle kan sköta sina lagstadgade uppgifter. Vi tryggar Rundradiofinansieringens oberoende genom att besluta om den parlamentariskt och hålla finansieringen av Yle utanför den statliga budgetramen.

6. Vi håller fast vid konstens och kulturens procentprincip och skapar en modell för att införa den i alla kommuner och landskommuner.

Vi reserverar en egen finansiering inom social- och hälsovårdstjänsterna för att förverkliga procentprincipen.

Den gröna ekonomin ger arbete och utkomst

Den gröna ekonomiska politiken utgår från hållbarhet och måttlighet. Vi har ett ansvar för människorna och för miljön. Därför bör ekonomin fungera så att den tryggar folks välmåga, social rättvisa och miljöns och omgivningens bärkraft. Marknadsekonomin är för de gröna ett redskap med hjälp av vilket man effektivt kan befrämja de här målsättningarna. Det förutsätter demokratiskt lagda ramar för marknadsverksamheten.

De gröna vill att det fås ett stopp på nedsmutsningen och att den som smutsar ner alltid betalar räkningen. Vi vill skapa bättre förutsättningar för affärsverksamhet som främjar miljö- och klimatskyddet.

Det lönar sig inte att förstöra de långsiktiga förutsättningarna för välmågan i hopp om inbesparingar på kort sikt. Den offentliga ekonomin bör balanseras trovärdigt på lång sikt. Detta är möjligt om alla människor tillåts utnyttja hela sin potential: utbilda sig, hitta sysselsättning och ägna sig åt företagande. De gröna vill införa en basinkomstmodell som skapar trygghet i alla situationer.

Folk måste få stöd på grund av att arbetslivet förändras. Digitaliseringen och robotiseringen medför omvälvande förändringar i arbetslivet och vi måste säkerställa att de stora omvälvningarna förverkligas på ett humant hållbart sätt. Arbetet tar inte slut men innehållet, tiden och platsen i många jobb förändras.

Det är skäl att svara på framtidsutmaningarna genom att utveckla beskattningen och arbetslivet. Tyngdpunkten i beskattningen ska ligga på verksamhet som förorenar miljön och på beskattning av

stora egendomar istället för beskattning av arbete och företagande. Lågavlönade bör kompenseras för skattehöjningar och en rättvis progressivitet av helhetsbeskattningen säkerställas. Aggressiv skatteplanering bör förhindras och förmögenhetsskillnaderna minskas.

Den ekonomiska tillväxten ska ses som ett medel att främja välmåga, inte som politikens primära mål. Den ekonomiska tillväxten bör också vara socialt och ekologiskt hållbar. De begränsade resurserna bör utnyttjas effektivare. Det bör minskas på energiförlusterna och materialsvinnet. Vi måste utveckla ny teknologi som inte belastar naturen eller klimatet.

Den nya ekonomin ersätter den gamla. I stället för att ge konstgjord andning åt det gamla och stöda enskilda företag måste vi våga möjliggöra marknader där även mindre företag kan konkurrera jämlikt med de större. Helhetsmängden företagsstöd bör minskas och stöden bör utvecklas på basis av forskningsresultat.

Målsättning 1: Ekonomin måste anpassas till de gränser miljön ställer

1. Vi flyttar tyngdpunkten i beskattningen från beskattning av förvärvsinkomster till beskattning av miljöolägenheter.

Vi avskaffar skattestöd som är skadliga för miljön och ökar i stället mängden miljöskatter. Genom att flytta tyngdpunkten i beskattningen från beskattning av arbete och företagande till miljö- och hälsobaserad beskattning ökar vi arbetets och företagandets lönsamhet och kompenserar för miljöskador och främjar människors hälsa. Vi håller fast vid progressiviteten för den helhet som beskattningen och socialskyddet bildar.

2. Vi beaktar målsättningarna i Parisavtalet och FN:s Agenda 2030 för hållbar utveckling när vi förbereder statens och kommunernas budgeter.

Vi ser över utsläppshandelssystemet och gör det smidigare och förbereder oss i den långsiktiga budgetplaneringen på att effekterna av en snabbare klimatförvandling skapar internationell press på att skärpa klimatavtalets målsättningar.

3. Vi inför en gruvskatt och åtgärdar gruvlagstiftningen.

Malmerna är vår gemensamma egendom. Vi minimerar gruvdriftens risker för andra näringsgrenar och för miljön. Vi vill ha en rättvis ersättning för att vi ska sälja vår egendom till resten av världen. Vi inför en mineralutvinningskatt, förbjuder malmletning på naturskyddsområden, försäkrar oss om gruvornas miljöskydd och säkerställer att gruvbolagen bär sitt ansvar också efter att gruvan stängts.

4. I beslutstagandet utnyttjar vi mätare som beskriver välmågan, miljöns tillstånd och hur ojämlikheten utvecklats. Vi strävar aktivt till att på förhand evaluera hur besluten påverkar olika befolkningsgrupper.

Målsättning 2: Staten bör vara en stark konjunkturutjämnande aktör

1. Under lågkonjunkturer bör staten öka efterfrågan till exempel i form av betydande offentliga investeringar eller genom att sänka den totala skattebördan.

När konsumenterna och företagen sparar bör staten och den övriga offentliga sektorn agera aktivt. Den motcykliska politiken genomförs på ett sätt som minskar ojämlikheten och miljöolägenheterna.

2. Under högkonjunkturer bör staten dämpa helhetsefterfrågan genom att bära upp skatt, minska på sina utgifter eller skärpa beskattningen.

På detta sätt tryggas statens verksamhetsförutsättningar också under sämre tider och inflationen dämpas.

3. Vi binder det inkomstrelaterade skyddet till konjunkturläget.

Vi utvecklar skydd som bättre beaktar konjunktursituationen och förhåller oss positivt till arbetsmarknadslösningar som reagerar på konjunkturerna.

Målsättning 3: Vi tryggar goda offentliga tjänster genom att säkerställa en hållbar offentlig ekonomi

1. Goda tjänster åt alla tryggas primärt genom att måna om tillväxten och sysselsättningen, en bred skattebas och en tillräcklig totalnivå inom beskattningen.

2. Finlands skuldsättningsgrad bör hållas på en rimlig nivå också på längre sikt och den offentliga sektorns förmåga att investera i framtiden bör säkerställas.

3. Vi kontrollerar förmögenhetsskillnaderna genom att vid behov höja fastighetsskatten.

Kommunernas investeringar och tjänster finansieras med hjälp av fastighetsskatten. Vi fastställer tillräckliga miniminivåer för skatten och det rätta värdet på fastigheterna samt övergår till att i första hand beskatta markvärdet. Vi gör betalningen av fastighetsskatten smidigare så att skatten inte orsakar en orimligt svår situation för till exempel låginkomsttagare. Vi gör en utredning om progressiv fastighetsskatt då värdet på bostadsägande stiger. Vi inför en måttlig förmögenhetsskatt på stora egendomar.

4. Vi slopar överlåtelseskatten vid fastighets- och bostadsaktieaffärer.

Överlåtelseskatten minskar bostadshandeln och gör den långsammare. Skatten försvårar byte till en mer ändamålsenlig bostad och gör det besvärligare att till exempel flytta dit jobben finns. Vi åtgärdar skatteförlusten genom att höja fastighetsskatten.

5. Vi förenhetligar mervärdesskattesatserna.

Vi kan också överväga att utöka tillämpningsområdet för mervärdesskattesatserna. Ju enhetligare mervärdesskattesatser desto effektivare fungerar marknaden. Vi kompenserar låginkomsttagarna

för förändringarna så att deras köpkraft tryggas. När den artificiella intelligensens och robotarnas betydelse ökar bör man överväga att flytta tyngdpunkten i beskattningen från beskattning av mänskligt arbete till mervärdesbeskattning, vilket innebär att mänskligt arbete, artificiell intelligens, algoritmer och robotar behandlas likvärdigt.

6. Vi bibehåller samfundsskatten på nuvarande nivå.

Att sänka samfundsskatten ytterligare skulle bidra till skattekonkurrensen och minska på skatteinkomsterna.

Målsättning 4: Vi säkerställer rättvisa marknader

1. Vi avskaffar onödig konkurrensbegränsande reglering.

Regleringen av apotekens maximala antal och begränsningen av advokatbyråernas bolagsform bör avskaffas och upphandlingsexperimenten vad gäller järnvägstrafiken bör främjas. När man öppnar för konkurrens bör man försäkra sig om att det finns en verklig marknad och att medborgarnas möjligheter att få service inte riskeras.

2. Vi ingriper i orättvis konkurrens genom att öka konkurrens- och konsumentverkets samt marknadsrättens resurser.

Genom att avvärja olägenheterna som uppstår i samband med en dominerande marknadsställning, karteller och monopol effektiviserar vi marknadens funktionsförmåga och säkerställer rättvisa spelregler för alla aktörer.

3. Vi ingriper vid aggressiv skatteplanering och skattefusk.

Vi gör upp en mer omfattande lista än idag över länder som kan klassas som skatteparadis. Vi styr offentliga fonder och offentlig upphandling att samverka enbart med företag som saknar kopplingar till länder som kan klassas som skatteparadis och som inte har gjort sig skyldiga till orättvis konkurrens. Vi inkluderar en landspecifik rapportering för anvisningen till statsföretagens offentliga skatterapportering. Vi avstår från bruket av förvaltningsregister inom EU-området.

4. Vi grundar ett offentligt register över företagens faktiska ägare och de medlemmar som sitter i betydande stiftelsers styrelser och deras kopplingar.

5. Vi genomför organisationers rätt att väcka grupptalan.

Med avsikt att följa arbetsvillkoren och garantera ett effektivt rättsskydd är det motiverat att möjliggöra organisationers rätt att väcka grupptalan på sina medlemmars vägnar.

6. Vi förnyar konkurrenslagstiftningen och gör den mänskligt hållbarare.

Företagarrisker hör till företagande, men följderna av en konkurs kan vara orimliga för en småföretagare. Vi fäster särskild vikt vid regleringen av kreditinformationen i konkursfall och möjliggör en personlig konkurs under särskilda förutsättningar. Vi gör miljöansvarsregleringen tydligare i konkurssituationer och förnyar de supplementära miljöansvarssystemen så att de är hållbara ur miljöskydds- och finansieringssynvinkel.

7. Vi skapar en valutapolitik för virtuella valutor.

Också virtuella valutor bör omfattas av regleringen av finanssektorn.

Målsättning 5: Vi höjer sysselsättningsgraden genom ett mångsidigt metodurval

1. Vi främjar möjligheterna att orka i arbetslivet och en jämnare fördelning av arbetet.

Vi förbättrar arbetstagarnas möjligheter att påverka sina arbetstider och göra upp smidiga arbetstidsarrangemang. Var och en bör ha rätt att till exempel ta hand om sina närmaste. Vi bekräftar att personer som befinner sig i ett tidsbegränsat anställningsförhållande har lika rätt till årssemester och rätt att återhämta sig från arbetet till exempel med hjälp av en semesterbank.

2. Vi uppdaterar ungdomsgarantin utifrån forskningsinformation och ger den mera resurser.

Vi garanterar var och en arbetslös ungdom en studie-, arbetsverkstads-, rehabiliterings-, arbets- eller provanställningsplats inom tre månader efter att arbetslösheten börjat. Vi erbjuder ett sysselsättningsstöd som beaktar den ungas individuella behov.

3. Vi minskar rekryterings- och arbetsdiskrimineringen.

Vi ökar arbetsgivarnas medvetenhet om jämställdhetsfrågor. Vi förbättrar medvetenheten om vilka rättigheter arbetssökande och arbetstagare har och beaktar i synnerhet dem som tillhör grupper som riskerar att utsättas för diskriminering. Vi utökar den övervakande myndighetens resurser att ingripa då arbetslagstiftningen försummas. Vi förhindrar åldersdiskriminering på arbetsplatserna. Vi förpliktigar storföretagen att följa med och rapportera om hur de ser till att jämlikhet och likställdhet uppnås bland personalen. Vi främjar anonym rekrytering vid offentliga anställningar.

4. Vi förbättrar de offentliga sysselsättningstjänsterna.

Vi utvecklar informationsgången och allt från en lucka-principen i alla sysselsättningstjänster. Vi försäkrar oss om att sysselsättningstjänsterna är tillräckliga, individuellt utformade och står till förfogande i hela landet. Vi möjliggör sysselsättningsåtgärder i kommunal regi i de stora städerna och säkerställer att kommunernas och landskommunernas sysselsättningstjänster samarbetar sömlöst.

5. Vi gör erbjudande och mottagande av arbete mer ekonomiskt lönsamt inom låglönebranscher genom att sänka skatterna på arbete.

Vi minskar också de små företagens risker att sysselsätta folk.

6. Vi underlättar deltidsarbete.

Vi gör deltidsarbete förmånligare för arbetsgivarna och enklare att förverkliga för arbetstagarna. Vi ökar incitamenten för anställning av delvis arbetsförmögna.

Målsättning 6: Vi förbättrar förutsättningarna för företagande

1. Vi underlättar möjligheterna att få finansiering i olika skeden av företagsverksamheten.

Svårigheten att finna finansiering är till förfång för att starta och utveckla företagsverksamhet. Business Finlands företagsstöd bör riktas till startup-företag i tidigt skede och små och medelstora företag som siktar på att ta sig in på den internationella marknaden. Vi säkerställer att jämlikheten beaktas då företagsstöd beviljas. Vi möjliggör att handelsregisterdokumenten översätts till engelska för att underlätta utländska investeringar.

2. Vi förbättrar socialskyddet för företagare och för folk som sysselsätter sig själva.

Man borde kunna röra sig smidigare mellan företagande och lönearbete så att inte socialskyddet avbryts när ens situation förändras. En basinkomst skulle förbättra även företagarens ställning.

3. Vi höjer omsättningsgränsen för rätt till lättnad vid den nedre gränsen för moms (mervärdesomsättningskatt).

Vi höjer mervärdesskattskyldighetens nedre gräns till 55 000 euro i första skedet. Vi söker i fortsättningen rätt av EU att höja mervärdesskattskyldighetens nedre gräns till 30 000 euro.

Målsättning 7: Vi skapar nytt arbete och försnabbar innovationstakten

1. Vi gör upp en omfattande grön investeringsstrategi, som skapar arbetsplatser inom ekologiskt hållbara branscher.

Vi gör upp en ny cleantech-strategi och genomför den. Vi skapar marknader med hjälp av utsläppsnormer: vi stöder investeringar i ren teknologi och säkerställer tillgången på riskfinansiering. Vi gör upp en ny bioekonomistrategi och genomför den. Vi främjar ekoinnovationer och övergången till en kolneutral ekonomi i kommunerna. Vi höjer hushållsavdraget för att öka efterfrågan vid reparationer med avsikt att till exempel förändra uppvärmningssättet eller förbättra energieffektiviteten. Anskaffning av solpaneler bör stödas även i höghus och radhus.

2. Vi rensar i företagsstöd som förvränger marknaden.

Vi förändrar företagsstödsystemen så att vi i stället för direkta företagsstöd förbättrar verksamhetsförutsättningarna för små och nystartade företag. Utöver investerings- och produktionsstöd behövs nya metoder för att få fram innovationer, till exempel genom att finansiera idétävlingar och experiment. Vi rensar i de omfattande företagsstöden och omformar dem i stället till mer effektiva FUI-stöd.

3. Vi stöder nya jobb i mikro- och i små och medelstora företag.

Vi ser till att alla företagsstöd fås från en och samma lucka, vi utnyttjar digitaliseringen och underlättar anställandet av företagets första arbetstagare. Vi gör en evaluering också av andra anställningströsklar för att göra tröskeln att sysselsätta lägre.

4. Vi möjliggör utveckling av delningsekonomi lagstiftningsvägen.

Vi gör delningsekonomin till något man kan sysselsätta sig med på ett äkta och lagligt sätt utan att frångå spelreglerna för rättvis konkurrens. Vi åstadkommer detta genom att skapa digitala metoder som gör det lättare deklarerat och betala sina skatter och lagstadgade avgifter. Vi gör det obligatoriskt för plattformtillverkare att informera Skatteverket i likhet med lagen om trafik tjänster.

5. Vi koncentrerar oss på de strategiskt viktiga ägandena i den statliga ägarstyrningen.

Icke-strategiska äganden bör man då det finns vägande skäl kunna avstå från.

6. Genom lagstiftning och förnyelse av förvaltningen främjar vi möjligheterna att med hjälp av artificiell intelligens och Big Data utveckla nya tjänster och affärsverksamhetsmodeller.

Upphovsrättslagstiftningen bör utvecklas för att möjliggöra affärsverksamhet baserad på data medan man samtidigt ser till individens rätt att själv bestämma över användningen av data som berör henne eller honom. Dataintensivt räknande, plattformekonomi och artificiell intelligens ska ses som konkurrensfaktorer och kunskapsreserverna utnyttjas för att lösa utmaningarna i samhället.

7. Vi snabbar på den kreativa ekonomin och bejakar ett kommersiellt utnyttjande av immateriella rättigheter genom lagstiftning och rådgivning och genom att erbjuda finansieringstjänster.

Vi öppnar upp den kunskap som produceras av den offentliga förvaltningen och av högskolorna och främjar en mer allmän användning av till exempel Creative Common-licenserna.

Vi bygger välstånd och motarbetar fattigdom

De Gröna vill sätta stopp för den ökande ojämlikheten. Hela samhället vinner på att vi åtgärdar fattigdomen, för i ett jämlikare samhälle mår alla bättre. Vi måste i synnerhet åtgärda det slags marginalisering som ärvs från föregående generation och skapar en spiral av illamående. I ett jämlikt samhälle har varje människa möjligheter till tillräcklig utkomst, god utbildning och välmåga. Det bör hittas ett hem åt varje bostadslös person.

En basinkomst som är tillräckligt stor och fri från motprestationer garanterar var och en en stabil utkomst. På vägen mot basinkomst förenklar vi det nuvarande socialskyddssystemet. Utjämning av inkomst- och förmögenhetsskillnaderna bör vara en av de mest centrala målsättningarna i politiken, för likställdhet ökar välmågan. Människan har rätt att eftersträva framgång och välstånd, men ett bra samhälle jämnar ut skillnaderna mellan människor genom beskattning, inkomstöverföringar och heltäckande offentliga tjänster.

Välståndsskillnader kan förhindras genom att vi ser till att det finns högklassiga offentliga tjänster för alla, genom att vi i tid identifierar riskgrupper som befinner sig i en sårbar situation och erbjuder dem riktade tjänster. Ett tätt samarbete mellan socialskyddet och hälsovården är nödvändigt för att främja hälsa och välmående, för att lyckas med preventiva åtgärder och ge ett tidigt stöd. Vård av mentala problem och rusproblem ska ha så låga trösklar som möjligt.

Våra folksjukdomar är till en övervägande del livsstilssjukdomar. Samhället bör göra goda levnadsvanor lätta att välja, och genom beskattning styra konsumtionen i en hälsosammare riktning. Att till exempel lätt och smidigt kunna delta i en livsstilsorientering hos hälsovårdaren är en effektiv preventiv åtgärd, och genom avgiftsfria motionsställen och avgiftsfritt kulturutbud erbjuds var och en möjligheter att utöva hobbyer och främja sin hälsa.

Målsättning 1: Vi minskar på inkomst- och förmögenhetskillnaderna

1. Vi utjämnar inkomstskillnader genom att se till skatteprogressionen.

Vi förstärker progressiviteten i beskattningen av kapitalinkomster genom att höja de största kapitalinkomsternas skattesats för den del som överstiger 30 000 euro med en procentenhet till 35 procent. Vi lindrar låginkomsttagarnas beskattning genom att höja kommunalskattens grundavdrag. Vi skärper beskattningen av dividenderna från olistade bolag.

2. Vi höjer arvsskatten på stora egendomar.

Finlands arvsskattenivå är mycket låg. Arvsskattens progressivitet bör ökas. Vi har råd att i synnerhet höja beskattningen av de största arven. Beskattningen av arv- och förmögenheter förutsätter också internationellt samarbete.

3. Vi främjar boende till rimligt pris och utvecklar bostadsstöden.

Vi dämpar prisstegringen på boendet i tillväxtcentra genom att planera tillräckligt med nya bostäder och genom kompletteringsbyggande. Vi förhindrar ojämlikhet mellan bostadsområdena genom god planering. Vi ökar byggandet av hyres-, studie- och ungdomsbostäder till rimligt pris och främjar kollektivboende. Vi utvecklar det allmänna bostadsstödet och gör det enklare och mer individuellt.

4. Vi motarbetar fattigdomen genom att förbättra grundtryggheten.

Vi förenklar systemet och utvecklar det i riktning mot en basinkomst. Som ett steg i den riktningen förnyar vi utkomststödet så att det blir lönsamt att skaffa sig inkomster och arbetserfarenhet. Vi underlättar mottagande av små gåvor, skulder och ersättningar utan att öka risken att förlora utkomststödet. Vi minskar behovet av utkomststöd genom att höja arbetsmarknadsstödet och grundförmånerna vid arbetslöshet. Vi beaktar skuldsättningen bättre vid beviljande av stöd. Vi binder på nytt FPA-förmånerna till index och slopar helt de straffliknande nedskärningarna i socialskyddet.

Målsättning 2: Vi utvecklar socialskyddet så att det uppmuntrar folk till aktivitet

1. Vi rör oss i riktning mot en basinkomst, vilket tryggar grundtryggheten i alla livssituationer och gör det lönsamt att ta emot arbete.

Basinkomsten ökar folks möjligheter att bestämma över sitt eget liv och minskar byråkratin i socialskyddssystemet. Utöver basinkomsten kan man betala behovsprövade stöd.

2. Vi underlättar sammanjämkandet av förvärvsinkomster och socialskydd.

Vi drar full nytta av de möjligheter som ett inkomstregister som fungerar i realtid erbjuder så att sammanjämkningen av förvärvsinkomsterna och socialskyddet sker utan dröjsmål och byråkrati. När arbetslösheten slår till eller om inkomsterna annars sjunker bör socialskyddet automatiskt höja personens inkomster till en nivå som det går att leva på. Folk bör erbjudas stöd i sitt sökande efter en arbetsplats. När inkomsterna ökar skärs socialstödet ner till en rimlig nivå så att det i alla inkomstklasser alltid är lönsamt att arbeta.

3. Vi främjar den arbetslösas egenaktivitet.

Vi underlättar utbildning på eget initiativ, utförande av frivilligarbete, företagande och annan aktivitet under arbetslöshetsperioden utan fara för den arbetslösa att förlora sitt arbetslöshetsskydd. Den arbetslösa betraktas under denna tid stå till arbetsmarknadens förfogande om hen främjar sina egna möjligheter att hitta sysselsättning och är redo att ta emot arbete. I stället för modeller i likhet med den orättvisa aktiveringsmodellen stöder vi varje arbetslös person individuellt i hans sökande efter en arbets- eller studieplats, eller å andra sidan i rehabiliteringen om det behövs.

Målsättning 3: Vi förnyar social- och hälsotjänsterna på ett hållbart sätt och ökar de preventiva åtgärderna

1. Vi utvecklar social- och hälsovårdssystemet och gör det mer jämlikt, mer ändamålsenligt och kostnadseffektivt.

Social- och hälsovården leds av beslutsfattare som väljs i val. Vi ser till att den ansvariga arrangören för social- och hälsovårdstjänsterna är tillräckligt stor för att kunna styra sammanjämkningen av tjänsterna inom bashälsovården, socialvården och specialistsjukvården. Vi förstärker vårdkedjorna och omstrukturerar finansieringen av hälsovården så pengarna inte kommer från flera olika håll.

2. Vi arrangerar social- och hälsovårdstjänsterna primärt som offentliga tjänster.

Nya verksamhetsformer kan trots det utvecklas i samarbete med företag och aktörer inom den tredje sektorn. Kundens valfrihet kan ökas begränsat och behärskat genom försök. Vi avslutar den skadliga konkurrensen inom specialistsjukvården mellan olika offentliga arrangörer. Vi ökar genomskinligheten och demokratin i beslutsfattandet inom social- och hälsovården.

3. Vi utvecklar tjänsterna inom social- och hälsovården i samklang med tjänster som främjar hälsan och välmågan i kommunerna.

Vi satsar systematiskt på förebyggande åtgärder. I syfte att främja hälsa och välmåga tryggar vi organisationernas finansiering och verksamhetsmöjligheter och bidrar samtidigt till att göra folk mer delaktiga.

4. Vi gör ändamålsenligheten till det centrala i social- och hälsovården.

Vi övergår från att räkna prestationer till att mäta hälso nytta och social välmåga.

5. Vi utvecklar nya kundnära digitala arbetsredskap och utnyttjar ny teknologi i tjänsteproduktionen.
6. Tyngdpunkten i arbetshälsovården läggs på förebyggande åtgärder och bevarande av arbetsförmågan.

Målsättning 4: Vi försvarar de som är svagare

1. Vi förbättrar konsekvensbedömningen av hur olika beslut påverkar barn inom det offentliga beslutsfattandet.

2. Alla barn och unga i hela Finland bör garanteras en tillräcklig och högklassig elevvård samt studenthälsovård och mentalvårdstjänster.

Vi säkerställer att en elev som mår dåligt får ett tidigt och tillräckligt snabbt stöd. Vi intensifierar samarbetet mellan elevvården, hälsovården och barnskyddet. Barnskyddets resurser bör tryggas så att socialarbetets maximala kundmängd inom barnskyddet är 30 barn per arbetare.

3. Vi gör det lättare att komma i åtnjutande av mentalhälsovård och psykoterapi.

Utöver den långvariga rehabiliteringspsykoterapin behöver vi mera kortvarig terapi inom bashälsovården och den psykiatriska specialistsjukvården. För unga bör psykoterapin vara avgiftsfri.

4. Vi förnyar upphandlingslagen så att den omedelbara hjälpen och stödtjänsterna till sårbara grupper kan lämnas utanför konkurrensutsättningen.

Ett öppet konkurrensförfarande bör inte tillämpas på den omedelbara hjälpen och stödtjänsterna, så som ordnande av bostad, till handikappade och personer med långvariga mentala problem.

5. Vi sänker sjukvårdens kundavgifter.

Sjukvårdsavgifterna får inte förhindra någon från att söka vård. Utmätningen av mindre bemedlade kunders obetalda sjukhusavgifter bör upphöra och tjänsterna bör erbjudas dem kostnadsfritt. Vi tar i bruk en mekanism, med hjälp av vilken vi kan upptäcka skuldanhopning och bryta den i tid. Vi slår samman avgiftstaket för mediciner, resor och hälsovård och sänker självrisken. Vi räknar in också tandvårdsavgifterna i det maximibelopp som tas ut inom hälsovården.

6. Vi förbättrar identifiering och avvärijande av sexuella trakasserier, av fysiskt och mentalt våld samt hot om våld inom social- och hälsovården. Vi tar till förebyggande åtgärder för att minska ovanstående problem.

7. Vi för över tjänsterna för barn från rådgivningen och hälsovården och barnskyddet till familjecentren. Vi sammanför daghemmen med familjecentren.

8. Vi flyttar tyngdpunkten inom rusvården och satsar på att minska skadorna.

Användningen av olagliga berusande ämnen som i strafflagen klassificeras som narkotika och innehav av små mängder, eller odling av cannabis för eget bruk bör inte vara straffbart. Det bör ges mer resurser till rätt tajmad rehabilitering av rusmedelmissbrukare. Vikten av tidig identifiering och

tidigt insatta åtgärder bör betonas vid förebyggande arbete mot alkoholskador. Vi begränsar utbudet av penningsspel som orsakar beroende och förbättrar möjligheterna att få vård för spelberoende.

9. Vi minskar på hälsoskillnaderna.

Vi satsar på att komma åt de könsbetingade skillnaderna i synnerhet i den förebyggande hälso- och välfärdspolitiken, till exempel genom stöd till vardagsmotion och konditionsidrott. Vi inkluderar minskning av hälsoskillnader i samhällsplaneringen. Vi åtgärdar också regionala och socioekonomiska hälsoskillnader genom ett omfattande urval metoder. I de större städerna tar vi i bruk en behovsbaserad tilläggsfinansiering som riktas till områden som behöver mera stöd. De som känner området bäst är med och avgör hur pengarna ska användas.

10. Vi förbättrar de ensamboendes välmåga och minskar ensamheten.

Lagstiftningen, som idag bemöter ensamboende ojämnt jämfört med dem som bor tillsammans, bör reformeras så att grupperna blir likställda. Vi minskar ensamheten genom att bland annat öka möjligheterna till kollektivboende samt boende som förenar olika åldersgrupper parallellt med satsningarna på hemvård och serviceboende. Vi stöder de äldre låginkomsttagarnas kultur- och motionshobbyer. Vi utnyttjar frivilligarbete och olika organisationer för att förebygga ensamhet.

Målsättning 5: Vi sätter tjänsterna till de äldre i skick

1. Vi säkerställer de äldres delaktighet och självbestämmanderätt vid ordnande av tjänster för de äldre.

För att förverkliga de äldres delaktighet och självbestämmanderätt inrättar vi en äldreombudsmannatjänst.

2. Vi samlar de äldres alla tjänster under ett tak.

Vi inrättar centraliserade regionala guidnings- och rådgivningspunkter för de äldre. En ansvarsperson utreder och koordinerar de äldres tjänster. Med hjälp av tjänsteguidning säkerställer vi att de äldre ges möjligheter att få all den service de behöver och som de har rätt till.

3. Vi månar om att personalen som jobbar med de äldre mår bra i jobbet och att deras kunskaper är så brett som möjligt.

I vårdhem som fungerar dygnet runt och inom hemvården bör det finnas en tillräcklig och yrkesskicklig personalstyrka. Vi utökar de vårdstödande digitala tjänsterna inom hemvården.

4. Vi värnar om tillräckliga anslag till närståendevården.

Vi överför utbetalningen av närståendevårdstöd till FPA. Vi utvecklar närståendevårdssystemet genom att garantera närståendevårdarna ett nödvändigt helhetsstöd, möjligheter att förvärvsarbeta och till exempel tillräckliga ledigheter.

5. Vi ökar det geriatriska kunnandet liksom vårdkunnandet gällande minnessjukdomar inom bashälsovården, i specialsjukvården och i dygnetruntvården och -skötseln.

Målsättning 6: Vi säkerställer pensionssystemets hållbarhet och rättvisa

1. Vi ser till att var och en har rätt till en pension som tryggar en rimlig utkomst.

Vi värnar om arbetspensionssystemets hållbarhet och rättvisan mellan generationerna så att pensionsavgifterna som dras av från lönen bibehålls på en rimlig nivå och även de kommande generationerna kan tryggas en tillräcklig utkomst när de nått pensionsåldern.

2. Vi håller pensionssystemet i balans och ser över dess generationsöverskridande inverkan med jämna mellanrum.

Vi evaluerar beskattningen av arbetspensionerna ur generations- och hållbarhetssynvinkel. Vi gör arbetspensionssystemet hållbarare med hjälp av till exempel en indexbroms. Vi jämnar ut de högsta arbetspensionerna genom progressiv beskattning.

3. Vi tar itu med orsakerna till pensionärsfattigdomen på ett heltäckande sätt genom att utveckla bland annat ersättningarna för läkemedel och bostadsstödsystemet.

Vi strävar efter att höja nivån på folkpensionen och garantipensionen och håller fast vid indexhöjningarna. Vi förebygger pensionärsfattigdomen bland kvinnor genom att förnya systemet med ledighet av familjeskäl och genom att se till löneutvecklingen i kvinnodominerade branscher. Pensionssystemet för personer som sysselsätter sig själva och för företagare bör förnyas så att det svarar mot behoven i ett arbetsliv som ständigt befinner sig i förändring. Vi tar i bruk ett kombinationsskydd som gör att man smidigt kan fungera turvis som löntagare, turvis som företagare.

Ett feministiskt, demokratiskt och öppet samhälle som respekterar de mänskliga rättigheterna

De Gröna ser ett sådant samhälle som rättvist där alla garanteras jämlika möjligheter och där de mänskliga rättigheterna och jämställdheten har förverkligats också i praktiken. Varje människa har rätt till ett jämlikt medlemskap i samhället.

De Gröna är ett feministiskt parti som förutsätter att man i beslutsfattandet gör en evaluering av beslutens köns- och sociala inverknings. Feminism innebär att vi eftersträvar frihet för alla att vara sig själva och en aktiv nedmontering av de maktstrukturer i samhället som orsakar ojämlikhet. Den gröna feminismen är intersektionell, det vill säga en feminism som upptäcker de mångbottnade skälen bakom diskriminering och som nedmonterar dem.

Enligt De Grönas demokratiuppfattning tillhör makten alla. Målsättningen är att var och en tar sitt ansvar för miljön och upplever sig vara delaktig i det beslutsfattande som berör en själv och samhället.

Finland fungerar som ett datasamhällsföredöme för den övriga världen. Föregångaren är intelligent och öppen. Samhället främjar individens rättigheter och utnyttjar teknologins möjligheter.

Målsättning 1: Vi förbättrar alla köns ställning och nedmonterar diskriminerande strukturer

1. Vi ökar evalueringen av könsinverkan inom det offentliga beslutsfattandet.

2. Vi förbättrar jämlikheten i arbetslivet.

Vi främjar likalönsprogrammet och förverkligar jämlikhetsplanerna för att minska löneskillnaderna mellan könen. Vi minskar arbetslivets könsbundenhet med början i daghem och skola genom att uppmuntra eleverna att fördomsfritt stifta bekantskap med hela arbetsfältet. Vi tillämpar en könskvot på 40 procent i börsbolagens styrelser.

3. Vi ser till att genomföra Europeiska rådets plan för verkställande av konventionen angående våld mot kvinnor och familjevåld.

Vi reserverar tillräckliga resurser till de åtgärder och tjänster som konventionen förutsätter, bland annat ett täckande nätverk av skyddshem och grundande av stödcentrum med låg tröskel. Vi säkerställer att skyddshemmen är hinderfria. Vi ser till anti-våldsarbetet når också personer som känner igen våldstendenser hos sig själva, oberoende av könstillhörighet. Vi förhindrar också våld i alla former riktat mot män.

4. Vi tryggar var och ens självbestämmanderätt genom att förnya lagstiftningen.

Vi förändrar definitionen av våldtäkt i strafflagen så att den grundar sig på brist på medtycke. Vi utvidgar definitionen av sexuella trakasserier i strafflagen så att den täcker också andra trakasserier än beröring. Vi avskaffar förmedlingsförfarandet vid våld i nära relationer. Vi kriminaliserar tvångsäktenskap och förbjuder alla barnäktenskap. Vi förbjuder alla icke-medicinska omskärrelser av barn.

Målsättning 2: Vi likabehandlar alla familjeformer

1. Vi förändrar kostnaderna för föräldraskap så att de delas mellan alla arbetsgivare genom att överföra utbetalningen av dem till FPA.

2. Vi främjar en jämnare fördelning av föräldraledigheterna mellan könen genom att ta i bruk De Grönas 6-6-6-modell.

I modellen hör en sex månaders föräldraledighet till vardera föräldern och den tredje sexmånadersperioden får föräldrarna dela på fritt.

3. Vi beaktar olika sorters familjer bättre än förut.

Vi nedmonterar hinder i lagstiftningen för ett jämlikt skiftesföräldraskap. Vi gör det möjligt för barn till skiftesföräldrar att ha två likvärdiga adresser. Vi förbättrar adoptionsfamiljernas ställning. Vi erkänner familjer med många föräldrar i lagstiftningen och utökar skolningen av social- och hälsovårdens yrkeskunniga personal och tjänsteinnehavare kring hur man ska bemöta familjer av

olika slag. Vi förbättrar möjligheterna för ensamlevande män, manliga par, könsminoriteter samt handikappade att bilda familj. Vi legaliserar surrogatmoderskap på det villkor att surrogatmodern frivilligt deltar i vården av barnet och det inte är förknippat med sökande av ekonomisk nytta.

4. Vi ser till att regnbågsföräldrars föräldraskap erkänns.

Vi avstår från praktiken där föräldern tvingas adoptera sitt eget barn. Förfarandet måste avskaffas för alla föräldrars del – inte bara för de barn som kommit till genom befruktning på en klinik.

5. Vi förstärker de sexuella rättigheterna.

Vi gör det möjligt att få abort lagenligt genom eget beslut ända fram till den 18 graviditetsveckan. Vi säkerställer möjligheten att få vård inom rimlig tid. Vi erbjuder unga under 25 år en avgiftsfri prevention som inkluderar alla moderna preventivmedel och en högklassig sexualrådgivning. Vi sänker åldersgränsen för frivillig sterilisering till 25 år.

6. Vi stöder alla former av föräldraskap.

Vi ser till att familjer kan få förebyggande stöd och att tröskeln är låg. Efter födseln erbjuder vi omfattande stöd ända från fysioterapi och gynekologtjänster till samtalshjälp. Vi stöder faderskapet bättre på rådgivningsbyråerna. Vi gör det lättare att sammanjämka arbete och familj både inom familjer med småbarn och för närstående till seniorer genom att underlätta deltidsjobb och öka möjligheterna till flexibla arbetstider och flexibel förskoleverksamhet samt genom att öka tillgången till barnskötsel och hemtjänster.

Målsättning 3: Vi ser och erkänner det mångfacetterade i könen

1. Vi gör en omfattande förnyelse av translagen så att vi åtgärdar kränkningarna av de mänskliga rättigheterna som transmännskor är utsatta för.

Vi skiljer den juridiska och den medicinska könskorrigeringen från varandra. Som grund för det juridiska könet accepteras personens egen anmälan och självdefinition. Vi slopar kravet på oförmågenhet till fortplantning, de medicinska villkoren och kravet på permanent existens i könsrollen från villkoren för fastställande av könstillhörighet. Vi möjliggör könskorrigering vård också för dem som inte känner sig passa in i en tudelad könsmodell. Vi slopar 18-årsgränsen för fastställande av juridisk könstillhörighet. Vi förbättrar transbarnens ställning. Vi möjliggör tillgång till så kallad blockervård som uppskjuter puberteten.

2. Vi gör det möjligt att välja ett tredje alternativ för juridiskt kön.

Vi övergår till könsneutrala personnummer. Vi avstår från att indela namn i kvinno- och mansnamn.

3. Vi upphör med könskirurgiska ingrepp på intersexuella barn.

Vi förbjuder könskirurgiska ingrepp som inte är medicinskt nödvändiga på intersexuella barn. Vi utbildar rådgivningar och den övriga hälsovården i att känna igen och bemöta intersexualitet bättre. Vi gör det möjligt att inte fastställa barnets könstillhörighet i befolkningsregistret förrän barnet kan fastställa sin könstillhörighet själv.

Målsättning 4: Vi säkerställer hinderfrihet och tillgänglighet

1. Vi fäster särskild vikt vid hinderfrihet inom administration och beslutsfattande.

Vi säkerställer redan i lagstiftningen och vid planeringen att hinderfriheten förverkligas. Vi uppmärksammar behovet av hinderfria bostäder i nyproduktionen av bostäder. I samband med reparation av gamla byggnader bör nödvändiga förändringar genomföras så att hinderfrihet garanteras. Förutom fysisk hinderfrihet bör vi fästa uppmärksamhet också vid att främja social hinderfrihet i samhället.

2. Vi värnar om hinderfrihet och språklig tydlighet vid erbjudande av elektroniska tjänster och olika tekniska lösningar.

De elektroniska tjänsterna bör vara tillgängliga för alla. Vi ökar användningen av kvalitetsstandarder för hinderfria nättjänster. Det bör det vid behov också finnas ändamålsenliga alternativ till offentliga elektroniska tjänster.

3. Vi säkerställer hinderfrihet i kollektivtrafiken.

Vi garanterar äldre och handikappade tillräckligt med färdtjänster och giltiga uppgifter om hur tjänsterna används. Vi erbjuder alla rullstolsbundna gratis kollektivtrafik.

4. Vi bedriver aktivt samarbete med aktörer som producerar information och kunskap om hinderfrihet.

När man tar till nya lösningar bör man redan i planeringsskedet kontakta också erfarenhetsexperter.

Målsättning 5: Invandrarna hittar sin plats som jämbördiga medlemmar i samfundet

1. Vi mångdubblar flyktingkvoten och skapar lagliga rutter att ta sig in i landet.

Vi ökar de trygga och kontrollerade rutterna att ta sig in i landet genom att mångdubbla flyktingkvoten, genom att underlätta familjeåterföreningen, underlätta sysselsättning och studier och genom att ta i bruk ett humanitärt visum.

2. Vi åtgärdar bristerna i asylpolitiken och säkerställer de asylsökandes rättsskydd.

Vi återinför rättsskyddsgarantierna och ett kompetent och högklassigt asylförfarande som koncentrerar sig på den inledande fasen. Vi satsar på specialkunskande inom flyktingskyddet. Vi lär oss effektivt känna igen personer som befinner sig i en speciellt sårbar situation så som offren för människohandel och personer som tillhör sexual- och könsminoriteter och religiösa minoriteter. Vi gör en helhetsutvärdering av asylpolitiken ur rättsskyddssynvinkel. Detta behövs eftersom asylpolitiken bitvis skärpts.

3. Vi garanterar var och ens rätt till familj.

Vi underlättar familjeåterföreningen genom att slopa inkomst- och tidsgränserna för personer som fått internationellt skydd samt genom att göra gränserna rimligare för andra. Vi nedmonterar de

byråkratiska hinder som förhindrar ansökande av återförening och återinför möjligheten till den som samlar ihop familjen att lämna in en familjeåterföreningsansökan i Finland. Vi säkerställer att barnens rättigheter uppfylls. Vi förenhetligar praxis för familjeåterförening på EU-nivå.

4. Vi främjar inklusion och förhindrar segregering mellan olika grupper.

Vi beaktar invandrarnas specialbehov i sysselsättningstjänsterna. Vi förmildrar språkkunnighetskraven för erhållande av medborgarskap. Vi stöder i synnerhet integrationen av invandrarkvinnor och säkerställer att varje invandrarkvinna har en reell chans att delta i språkutbildningen och i den integrerande utbildningen.

5. Vi säkerställer en för alla högklassig och långsiktig integrationsutbildning.

Vi förbättrar upphandlingskriterierna för att trygga detta. Vi gör integrationsutbildning till en subjektiv rättighet. Varje invandrare har rätt att studera finska eller svenska i minst ett år. Vi stöder invandrarnas självständiga studier genom till exempel en utbildningskupong.

6. Vi främjar sysselsättningen bland invandrarna och den arbetsrelaterade invandringen.

Vi underlättar beviljande av uppehållstillstånd i samband med arbete och studier genom att slopa behovsprövningen.

7. Vi förebygger papperslöshet och garanterar de papperslösa mänskliga rättigheter.

Vi beviljar ett tillfälligt uppehållstillstånd för dem som fått ett negativt besked på sin asylansökan och som inte kan returneras till sitt hemland. Vi beviljar främlingspass åt sådana papperslösa som inte fått arbetstillstånd på grund av de saknat resedokument. Vi garanterar de papperslösa nödvändig hälsovård och utkomst samt nödinkvartering.

Målsättning 6: Vi förbättrar minoriteternas rättigheter och ser till att de mänskliga rättigheterna uppfylls

1. Vi förnyar det nationella verksamhetsprogrammet för mänskliga rättigheter och gör det på ett ambitiöst sätt genom samarbete med medborgarorganisationerna.

I programmet uppmärksammas de anmärkningar Finland fått av internationella övervakningsorgan visavi de mänskliga rättigheterna. Programmet bör garanteras tillräckliga resurser för att det ska kunna verkställas.

2. Vi tryggar rättigheterna för personer med funktionsnedsättning.

Vi tryggar de funktionshindrades rätt till självbestämmande och möjlighet till stödbaserat beslutsfattande i alla situationer. Vi avstår helt och hållet från långvarig anstaltsvård av personer med funktionsnedsättning och ersätter den med ett högklassigt effektiviserat serviceboende, stöd till självständigt boende och med hem för smågrupper.

3. Vi ratificerar ILO:s konvention om ursprungsfolk, vilket tryggar samernas rättigheter.

Lagstiftningen som berör samerna bör göras enhetlig med FN:s deklaration om ursprungsfolkens rättigheter. Sametingets ställning och verksamhet bör förstärkas och rätten till självbestämmande förverkligas.

Markanvändningsplanerna för samernas områden bör omförhandlas med samerna som jämbördig part så att ursprungsfolkens rättigheter till sina traditionella områden och traditionella näringsgrenar tryggas. När frågor som rör samerna behandlas bör man tillämpa principen om samtycke baserat på fri förhandskunskap (FPIC, free, prior and informed consent).

4. Vi återupplivar samiskan.

Vi förverkligar utan dröjsmål återupplivningsprogrammet som gjorts upp av undervisnings- och kulturministeriet. Vi tryggar de samiskspråkiga kulturtjänsterna och den samiskspråkiga informationsspridningen.

5. Vi genomför ett nytt rompolitiskt program.

Vi reserverar tillräckliga resurser för att kunna förverkliga det rompolitiska programmet.

6. Vi främjar det svenska språkets ställning.

Det svenska språket är en naturlig och central del av det finländska, av "finländskheten". Vi ser till att de svenskspråkigas språkliga rättigheter tryggas och uppfylls.

7. Vi främjar de karelskspråkigas språkliga rättigheter.

Vi förstärker de karelskspråkigas lagliga ställning och återuppväcker det karelska språket.

8. Vi främjar de teckenspråkigas rättigheter och ser till att de uppfylls.

9. Vi förbättrar språkminoriteternas ställning genom att möjliggöra registrering av fler än ett modersmål i befolkningsregistret.

Vi synliggör de mångspråkiga familjernas och individernas verklighet i modersmålsstatistiken för det är utifrån den statistiken som efterfrågan på service på minoritetsspråk evalueras.

10. Vi förbättrar identifieringen av offren för människohandel och prostitution.

Vi förtydligar kriterierna på människohandel och prostitution i lagstiftningen. Vi skapar en bindande handlingsmodell för myndigheterna för att känna igen människohandelns offer och kunna hjälpa dem samt förebygga handeln. Vi förändrar utlänningslagen så att människohandelns offer inte behöver vara rädda för att bli utvisade på lagenliga grunder.

11. Vi räddar rättsstaten.

I en fungerande rättsstat respekterar man grundlagen och de internationella reglerna och ser till att de mänskliga rättigheterna, de grundläggande rättigheterna och demokratin förverkligas. Vi förstärker rättsväsendet samt verksamhetsmöjligheterna för diskriminerings-, barn- och jämställdhetsombudsmannen.

12. Vi gör en god död till en mänsklig rättighet.

Vi stiftar en terminalvårdslag. Vi säkerställer en högklassig palliativ eller symptomemlig vård och terminalvård erbjuds jämlikt i hela landet. Vi möjliggör rätt till dödshjälp för obotligt sjuka som lider av svåra smärtor och upprepade gånger bett om det frivilligt och på ett rättsenligt sätt.

13. Vi lägger till rasism i strafflagen.

Vi förändrar organisationslagen så att organiserad rasism förbjuds och inför ändringar i strafflagen så att deltagande i detta slags verksamhet blir straffbart. Vi utreder möjligheterna att lagstiftningsvägen ingripa i hatretorik.

14. Vi säkerställer statlig likabehandling av alla världsåskådningar.

Religiösa samfund bemöts på samma sätt som andra aktörer inom den tredje sektorn. Vi säkerställer att kyrkorna sköter sina samhällseliga uppgifter.

Målsättning 7: Vi främjar direktdemokrati och ett öppet beslutsfattande

1. Vi utökar medborgarnas direkta påverkningsmöjligheter.

Vi främjar rådgivande folkomröstningar i till exempel kommunerna. Vi utökar den deltagande demokratin, invånardemokratin och kunddemokratin. Vi tryggar medborgarsamhällets aktörer och deras resurser. Vi tar i bruk en medborgarfråga som motsvarar riksdagsledamotens skriftliga spörsmål. Kravet på antalet underskrifter bör balanseras mot funktionsdugligheten och belastningen på systemet.

2. Vi aktiverar ungdomen och tar med den i beslutsfattandet.

Vi utökar skolornas demokratifostran och undervisningen i samhällseligt påverkande och säkerställer resurserna för elevkårs- och studentnationsverksamheten. Vi förstärker plikten att höra de unga i beslutsfattandet. Vi sänker åldersgränsen för rösträtt och valduglighet i alla val samt åldersgränsen för medborgarinitiativ till 16 år.

3. Vi ökar öppenheten i beslutsfattandet.

Vi skapar ett offentligt finländskt lobbingsregister som berör alla riksdagsledamöter, ministrar och republikens president. Vi ökar riksdagsutskottens öppna experthöranden som sänds över nätet. Vi ökar öppenheten på kommunnämndernas och kommunstyrelsernas möten. Vi låter människor fritt ta del av ärenden under beredning genast då de aktualiserats. Vi skyddar dem som avslöjar missbruk inom företag som ägs av den offentliga sektorn.

4. Vi ökar öppenheten i beslutsfattandet som rör statsekonomin.

I samband med beredningen av budgeten hör vi representanter för medborgarsamhället och experter och offentliggör de förberedande dokumenten.

5. Vi ser vi till att säkra proportionaliteten i alla representativa val.

I till exempel riksdagsvalen ser vi till att valkretsarna är tillräckligt stora till sitt befolkningsunderlag och att antalet valbara personer är tillräckligt stort.

Målsättning 8: Vi gör Finland till världens intelligentaste och öppnaste samhälle

1. Vi tar oss an intimitetsskyddet.

Massövervakning kan inte tillåtas. När den offentliga sektorn hanterar personuppgifter elektroniskt bör utgångspunkten vara att var och en får vetskap om hanteringen av sina egna uppgifter. Vi tar inte i bruk nätröstning.

2. Vi utvidgar offentlighetslagens tillämpningsområde.

Offentlighetslagen bör omfatta även juridiska personer inom den offentliga sektorn. Som grund för förberedandet tar vi Sveriges offentlighetslag och lär oss av erfarenheterna från den.

Dataombudsmannen får en tilläggsuppgift som går ut på att ge råd i hur offentlighetslagen ska tillämpas.

3. Vi ökar de öppna gränssnitten, den öppna källkoden och mängden fri data.

De offentliga datasystemen bör erbjuda öppna gränssnitt. Programvara som tillkommit tack vare offentlig finansiering bör publiceras med öppen källkod. Statistik, undersökningar och andra verk som producerats med skattemedel bör öppnas för fritt bruk genom en öppen licens.

4. Vi främjar distansarbete och -deltagande.

Inom den offentliga sektorn ökar vi distansarbetet genom politiska beslut och utbildar folk i bruket av distansarbetsredskap. Inom den privata sektorn ökar vi medvetenheten om möjligheterna till distansarbete och nyttan av det. Vi tar i bruk distansdeltagande och -röstning i förtroendeorgan och tar ett steg i riktning mot ett papperslöst samhälle.

5. Vi säkerställer lagringshållbarheten och -pålitligheten gällande den digitalt lagrade informationen.

Vi ser till att Finland har en på riktigt säkrad digital historia ännu om hundra år.

Ett solidariskt EU, en hållbarare globalpolitik och en tryggare värld

I den gröna visionen är EU en allt starkare värdebaserad union mellan människorna och staterna i Europa. EU garanterar de grundläggande rättigheterna för alla som vistas här och förebygger orättvisa såväl inom sina gränser som utanför dem. Vid de globala borden är EU en aktiv aktör som står i främsta ledet och bekämpar klimatförvandlingen, skyddar miljön, främjar freden och de mänskliga rättigheterna. Alla länder som fyller medlemskriterierna och är beredda att förbinda sig till dem är välkomna att bli unionsmedlemmar.

De Grönas Finland är en aktiv aktör i EU:s kärna. De Gröna vill förnya euroområdet fördomsfritt och överväga alla framförda förslag på allvar. Eurons gjutfel bör åtgärdas så att man inom euroområdet bättre kan förebygga finans- och bankkriser och det mänskliga lidande de förorsakar.

Agenda 2030-versamhetsplanen och främjandet av målen för en hållbar utveckling bör stå som utgångspunkt för all verksamhet som Finland ägnar sig åt. Inom biståndspolitikerna bör tyngdpunkten ligga på minskad fattigdom och ojämlikhet samt uppfyllande av mänskliga rättigheter. Det är utvecklingsländernas egna medborgare som ska stå i centrum. Den ekonomiska politiken både i Finland och inom EU bör utgå från människors och miljöns välmåga och den

folkrättsliga kontrollen bör förstärkas. Kampen mot skattefusk, grå ekonomi och aggressiv skatteplanering bör stå i centrum för den ekonomiska politiken.

Finlands säkerhets- och försvarspolitik stöder sig på den egna försvarsförmågan, på samarbete med Sverige och på västerländska samhällsstrukturer. Kvinnors och barns deltagande i byggandet av fred och trygghet bör stödas.

Målsättning 1: Vi tryggar de mänskliga rättigheterna och genomför en ambitiös miljö- och klimatpolitik överallt i EU

1. Europeiska unionen kräver av sina medlemsländer att de följer EU:s grundfördrag och dess principer kring demokrati och mänskliga rättigheter. Underlåtenhet att göra så kan medföra sanktioner.

2. Vi håller fast vid unionsmedborgarnas rätt till intimitetsskydd.

Vi säkerställer att man inom unionen inte skapar lagstiftning eller system som möjliggör en omfattande observation av medborgarna till exempel i datanäten. Vi betonar intimitetsskyddet också i de fördrag vi gör med till exempel Förenta staterna.

3. Vi satsar på en mänsklig, långsiktig och resultatrik hantering av migrationsströmmarna.

Vi tryggar de papperslösas ställning och rättigheter inom unionens område. Vi beaktar de asylsökandes familje- och andra relationer i beslutsfattandet och ger dem rätt att byta land. Vi främjar gemensamt ansvar baserat på humanism på EU-nivå i migrationsfrågor.

4. Finland är aktivt med och bygger Europas sociala dimension i enlighet med principerna för den nordiska rättsstaten.

Vi skapar minimistandarder för grundtrygghet och arbetslivsreglering som omfattar hela EU – detta som ett första steg mot en europeisk minimiutkomst som är bunden till vart och ett lands medianinkomst. Vi stöder jämlikhet genom att fördela föräldraledigheterna jämnare och genom att utsträcka den avgiftsfria eller förmånliga förskolan till alla medlemsländer.

5. Vi stöder uppnåendet av FN:s målsättningar för hållbar utveckling genom att konsekvent genomföra dem på alla politiska områden i Finland och inom EU.

Verkställandet av Agenda 2030 och Parisfördraget ska synas på alla politiska områden, inom lagstiftningen och finansieringsramen.

6. Vi gör en evaluering av hela EU-politikens klimatinverkan och uppdaterar utsläppsmålen i Parisfördraget för alla politiska sektorer.

Speciell observation behöver markanvändningen, jordbruket, skogsavverkningen, energieffektiviteten, trafiken, byggandet, uppvärmningen och bränslena. Importvaror förses med klimattullar.

7. Vi ser till att EU:s trafikpolitik satsar på ett utsläppsfritt och intelligent trafiksystem för framtiden.

Genom finansiering och lagstiftning utvecklar vi kollektivtrafiken och cyklingen samt övergår till intelligenta trafiksystem och en mera klimatvänlig trafik. Vi förverkligar Rail Baltica och järnvägstunneln under Finska viken. Genom snabba kollektivspårvägar ersätter vi så mycket av flygtrafiken som möjligt överallt i Europa.

8. Vi förbättrar EU:s miljöpolitik och övervakningen av den.

Vi ger Europas miljöcentral fullmakt att övervaka genomförandet av unionens miljölagstiftning till exempel genom punktkontroller av produktstandarder och av utsläpp från industrianläggningar. Vi säkerställer en Århus-liknande överenskommelse enligt vilken miljöorganisationerna har rätt att låta EU-domstolen granska EU-beslutens laglighet. Vi främjar det fulla förverkligandet av verksamhetsplanen för hållbar utveckling genom att se till dess finansiering.

Målsättning 2: Vi förstärker demokratin inom EU och ökar genomskinligheten i beslutsfattandet

1. Vi demokratiserar EU-institutionerna.

Vi ökar parlamentets makt genom direkta val. Parlamentets rätt att komma med initiativ till lagar bör utökas liksom även dess budgetära makt. Vi ger parlamentet en ställning som medbeslutsfattare inom skattelagstiftningen på samma sätt som inom den övriga EU-lagstiftningen. Vi övergår till att fatta beslut med kvalificerad majoritet i Europarådet. Vi väljer medlemsländernas representanter till kommissionen demokratiskt och föreslår alltid två kandidater av olika kön till kommissarie. Vi främjar Europaparlamentets synlighet på nationell nivå.

2. Vi skapar ekonomiska medel för kommissionen och Europaparlamentet att främja politik på Europeanivå.

Vi ökar på ett moderat sätt unionens egna inkomster och ekonomiska beräkningar genom att höja medlemsländernas betalningsandelar till exempel genom en koldioxidskatt på flyg, en flygplatskatt, en plastskatt och med hjälp av andra motsvarande transnationella inkomstkällor. I stället för att finansiera jordbruksstöd finansierar vi byggandet av ett socialt Europa genom att öka forsknings- och innovationsverksamheten och förstärka tryggheten.

3. Vi säkerställer att beredningen av beslutsfattandet överallt sker öppet och på ett sätt som aktiverar medborgarna.

Vi stöder hörande av medborgarna och deltar i hörandeprocesserna. Vi utvidgar EU:s lobbingsregister så att det berör alla verksamhetsorgan och lobbyningen överallt. Vi försvarar medias oberoende ställning och ingriper i desinformationsspridningen i hela Europa. Vi spårar upp försök till informationspåverkning och begränsar dess inverkan. Vi ökar öppenheten på EU-ministerrådets möten. Vi stiftar en förvaltningslag för att trygga en god förvaltning och speciellt för att uppfylla offentlighetsprinciperna som gäller för EU-institutionernas handlingar.

Målsättning 3: Vi förbättrar kvaliteten, öppenheten och effektiviteten i biståndsarbetet

1. Finland och alla övriga europeiska länder uppfyller sin överenskommelse att använda minst 0,7 procent av bruttonationalprodukten till biståndssamarbete.

Vi gör upp en stark biståndssamarbetslag där vi skapar en plan och en tidtabell för att uppnå målet inom 2030. Minst 0,2 procent av bruttonationalprodukten ges till de minst utvecklade länderna. Vi lägger ett procentuellt tak för hur mycket av medlen för biståndsarbetet som får användas för utgifter för flyktingar som kommit till Finland.

2. Finlands biståndspolitik är baserad på mänskliga rättigheter på ett äkta sätt.

Vi riktar tillräckligt med resurser till främjande av sexual- och fortplantningshälsan liksom främjande av kvinnors, ungas, funktionsförhindrades samt ursprungsfolkens och sexual- och könsminoriteternas rättigheter. Att jämlikhet mellan könen uppfylls är centralt för den finländska biståndspolitikens verksamhet i hela dess omfattning.

3. Finland stöder konsekvent ett mångbottnat biståndsarbete och ett mångfacetterat medborgarsamhälle.

Att förstärka medborgarsamhället är ett av de centrala målen i det finländska biståndsarbetet. Vi ökar finansieringen av medborgarorganisationerna och av FN-organisationernas biståndsarbete, vilket konstaterats vara både effektivt och resultatrikt. Vi möjliggör ett mångbottnat arbete med utvecklingsfrågor inom medborgarsamhället också i Finland.

4. Företag som får stöd i form av biståndsmedel förpliktigas att uppfylla bästa tänkbara kriterier för skatteansvar och öppenhet samt att främja målsättningarna för Finlands biståndspolitik.

5. Finland bär sin egen rättvisa andel av stödet till utvecklingsländernas klimatåtgärder.

En höjning av klimatfinansieringsandelen får inte leda till en minskning av resten av biståndsmedlen. Inkomsterna från utsläppshandeln ska i fortsättningen styras till bistånds- och klimatfinansiering. Finland främjar erkännande av klimatflyktingskap i internationella avtal.

6. Finlands biståndspolitik är öppen, resultatrik och ansvarsfull.

Vi stöder att man rapporterar om biståndsresultaten i enlighet med internationellt öppna standarder. Vi främjar en resultatriktning baserad på mänskliga rättigheter och tryggar på så sätt att de som har det sämst ställt blir delaktiga av resultaten av Finlands biståndspolitik. Vi säkerställer att Finlands utrikes- och handelspolitik konsekvent stöder biståndspolitikens målsättningar.

Målsättning 4: Vi genomför en ansvarsfull penning- och ekonomisk politik

1. Vi fortsätter utveckla och verkställa bankunionen och kapitalmarknadsunionen.

Till bankövervakningens uppgifter bör höras att övervaka bankernas kreditvärdighet och säkerhet, konsumentskyddet och eftervården av banker som gått i konkurs. Vi förenhetligar praxisen på kapitalmarknaden och ökar genomskinligheten och ansvaret. Vi skapar ett gemensamt deponeringssystem.

2. Vi utvecklar den europeiska valutafonden utifrån den europeiska stabilitetsmekanismen.

Fondens uppgift är att bevilja nödhjälpslån till medlemsländerna. Mekanismen bör vara bestående och baserad på öppna kriterier och avgränsad enligt tydliga villkor. Finansieringen av krisländerna bör vara tillfällig och villkoret för den är att man förbundet sig till en överenskommen ekonomisk politik, god förvaltning, åtgärder mot korruption och respekt för de grundläggande rättigheterna.

3. Förutom valutafonden skapas en mekanism för behärskad skuldsanering av stater.

Skuldsaneringen skulle stärka investeransvaret och skapa ett incitament för medlemsländerna att gemensamt genomföra de finanspolitiska regler som man kommit överens om.

4. Euroländernas finanspolitiska koordinater förstärks och EU bedriver en aktiv politik som uppbalanserar konjunkturerna.

Finanspolitikens regler utvecklas så att man med hjälp av dem bättre kan uppmärksamma behoven som uppstår i statsutgifterna under konjunkturväxlingarna. Vi beaktar bättre än hittills vilken inverkan alltför stora överskott medför utöver vilken inverkan alltför stora underskott medför. Vi bygger upp ett gemensamt arbetslöshetssystem på ett sätt som balanserar konjunkturerna, men inte motiverar staten att öka sina utgifter.

5. I samband med ibruktandet av en krishanteringsmekanism säkerställer vi att också den privata sektorn bär sitt ansvar i problemsituationer på finansmarknaden.

Bankerna inkasserar vinsterna som risktagandet medför och då måste de även bära huvudansvaret för de problem risktagandet orsakar. Den offentliga sektorn ska inte automatiskt rädda till exempel sådana aktörer vars konkurs inte allvarligt hotar marknaden. Bankernas eget ansvar för att hitta lösningar i krissituationer bör förstärkas ytterligare.

6. Vi sätter stopp för den aggressiva skatteplaneringen.

De internationella företagens ägarförhållanden och genomskinligheten i penningströmmarna ökas genom en ekonomisk rapportering landsvis. Vi utvecklar ytterligare det automatiska utbytet av skatteuppgifter länder emellan. Vi verkställer ambitiöst EU-direktivet om skattefusk och regleringen av ränteavdrag i direktivet. Upphandlingsdirektivet förses med en förpliktelse om att öppenhet i bokföringen ska vara ett av konkurrenskriterierna och företag som använder sig av skatteparadis ska undvikas. Vi ingriper i den aggressiva skatteplaneringen genom åtgärder på EU-nivå och på internationell nivå. Vi stiftar en lag om företagsansvar som gäller för hela EU.

7. Vi kommer överens om en gemensam miniminivå för bolagsskatten (samfundsskatten) i EU-länderna samt om bolagsskattebasen för att stoppa den ohälsosamma skattekonkurrensen.

Vi förändrar EU:s beslutsfattningssystem så att man i normal lagstiftningsordning kan fastställa miniminivåer för sådana företags-, kapital och miljöskatter vars avkastning går till att täcka den nationella budgeten. Vi lagstiftar om enhetliga beräkningsgrunder för bolagsskattebasen.

8. Vi tar i bruk skatter som berör finanssektorn.

Finland stöder en finansmarknadsskatt för finanssektorn i avsikt att stabilisera finanssystemet och agerar aktivt för att främja den. Innan vi får till stånd en global finansmarknadsskatt kan skatten förverkligas så att den omfattar en mindre grupp länder.

Målsättning 5: Vi främjar demokratiseringen av de globala organen

1. Som en del av den Europeiska unionen främjar Finland att demokratin förstärks inom beslutsfattandet internationellt.

FN-administrationen och -organisationen förnyas och vi förstärker genomslagskraften i dess arbete. Utvecklingsländernas, ursprungsfolkens och medborgarsamhällets möjligheter att delta i de internationella organisationernas verksamhet förbättras.

2. Finland främjar förnyandet av FN genom att stöda grundandet av Världens miljöorganisation, som övertar FN:s nuvarande miljöprogram. Vi främjar grundandet av FN:s ungdomsorganisation som skulle svara för koordineringen av ungdomsfrågor inom FN.

3. Finland stöder ett modigt förnyande av FN:s säkerhetsråd.

I reformen av säkerhetsrådet granskas antalet permanenta medlemmar, vetorätten samt möjligheten att erbjuda den roterande platsen i säkerhetsrådet till Afrikas och Latinamerikas länder och göra den permanent.

4. Vi främjar att man i likhet med de årliga klimatförhandlingarna inleder skatteförhandlingar underordnade FN.

Att sätta stopp för skattefusk och förnya skattesystemet är globala utmaningar. En lösning av de frågorna förutsätter ett forum där alla länder har en jämlik möjlighet att delta.

Målsättning 6: Vi främjar en rättvis handelspolitik

1. Vi inför bindande standarder för hållbar utveckling och skydd av mänskliga rättigheter i EU:s kommande handels- och industriavtal.

Miljöskyddet, lagstiftningen gällande arbetsförhållanden och sociala rättigheter får inte begränsas med klausuler om investerarskydd. I handels- och industriavtal ska inte ingå klausuler om investerarskydd som ger utländska investerare rätt att förbigå inhemska rättsinstanser vid lösning av tvistefrågor.

2. Vi fortsätter implementera FN-principerna gällande affärliv och mänskliga rättigheter genom att göra omsorgsplikten och företagsansvarsrapporteringen till bindande regler för företagen.

Finland främjar målsättningen också internationellt och stöder att ett internationellt bindande avtal nås. Vi förbereder en lag om företagsansvar.

3. Vi försämrar inte utvecklingsländernas konkurrenskraft genom produktimportbegränsningar.

Importbegränsningar och tullar kan dock användas mot produkter som producerats oetiskt och oekologiskt.

4. EU:s medlemsländer sänker HIPS-ländernas (enligt Internationella valutafondens definition: heavily indebted poor countries) utlandsskuld till en hållbar nivå.

5. Jordbruksstödens mängd och i synnerhet exportstöden minskas behärskat.

Industriländernas sponsorerade jordbruk gör matproduktionen i tredje världens länder allt svårare och olönsammare. Jordbruksstöden borde styras till en produktion som är hållbar, och till ekosystemtjänster.

Målsättning 7: Vi uppdaterar säkerhets- och försvarspolitiken så att den svarar mot hoten av idag och tryggar samhällets livsviktiga funktioner

1. Finlands säkerhetspolitik formas så att det finns beredskap inför nya hotbilder.

Vi ser till att ha beredskap inför klimatförändringen, naturkatastrofer, en växande ojämlikhet, hybridpåverkan och möjligheten av andra liknande icke-militära hot. Vi förbättrar medborgarnas medieläskunnighet och stöder verksamheten vid det europeiska kompetenscentret för motverkande av hybridhot. Vi tryggar Finlands försörjningssäkerhet i alla förhållanden.

2. Vi förbättrar den inre tryggheten genom att förhindra marginalisering.

Vi ser till att terrorism och radikala extremistrelser inte slår rot i Finland genom ett effektivt samarbete mellan olika myndigheter, genom att motarbeta marginalisering och genom att rikta polisens och andra myndigheters resurser på förebyggande arbete. Vi ser inte mellan fingrarna med hatspråk. Antalet poliser minskas inte, och vi ökar antalet poliser med olika etnisk och religiös bakgrund.

3. Vi förstärker förmågan att avvärja cyberhot.

Vi bygger ett system för information om cyberhot och bildar motgrupper branschvis för att avvärja cyberattacker. Vi förbättrar medborgarnas cyberkunnande ända från grundskolan och ökar finansieringen av forskning och utveckling inom branschen. Vi säkerställer partiernas förmåga att försvara sig mot cyberattacker genom att se till att det ordnas en datasäkerhetsauditon för samtliga riksdagspartier under varje riksdagsperiod.

4. Finland bedriver en feministisk utrikes- och säkerhetspolitik.

Finland främjar aktivt verkställandet av FN:s säkerhetsrådskonvention "Kvinnor, fred och trygghet" samt "Unga, fred och trygghet" som en del av Finlands och EU:s krishantering. Resurserna till fredsförmedling, krishantering och humanitärt bistånd tryggas.

5. Vi förnyar värnplikten så att könen likabehandlas.

Som ett första steg utsträcker vi uppåden att beröra hela åldersklassen. Det långsiktiga målet är en frivillig militärtjänst dit man kan ta sig genom en valfri vapenplikt. Vi värnar om en tillräcklig

försvarsförmåga och beredskap i alla situationer. Vi förstärker målmedvetet jämlikheten och respekten för diversitet inom armén. Den som vägrar vapen av samvetsskäl ska inte bestraffas.

6. Vi förtätar Finlands och Sveriges försvarssamarbete.

Finlands och Sveriges tätare samarbete stärker hela Östersjöområdets stabilitet. Vi nedmonterar hindren i lagstiftningen för ett djupare samarbete. Vi främjar undertecknandet av ett försvarssamarbetsavtal mellan Finland och Sverige som innehåller gemensamma säkerhetsgarantier

7. Vi främjar fördjupandet av Europeiska unionens säkerhets- och försvarssamarbete.

Vi främjar fördjupandet av ett bestående strukturerat försvarssamarbete inom EU. Det långsiktiga målet med samarbetet bör vara inbesparingar i den nationella försvarsbudgeten.

8. Finland undertecknar FN:s kärnvapenförbudsavtal.

Finland främjar också tillkomsten av ett internationellt avtal som förbjuder autonoma vapensystem.

9. Vi skärper Finlands vapenexportlinje.

Finland avstår från vapenaffärer med sådana länder som bryter mot internationella avtal om mänskliga rättigheter eller vapenhandelsavtal, eller om människorättssituationen är svag och humanitära rättigheter kränks.

10. De Gröna ser inte ett NATO-medlemskap som aktuellt, men förändringar i den säkerhetspolitiska situationen bör hela tiden uppmärksammas.